

NAJvyšší KONTROLNÝ ÚRAD SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Číslo poverenia: 1318/01
zo dňa: 04.05.2015
a Dodatok č. 1
zo dňa 22.06.2015

Počet výtlačkov: 2
Výtlačok číslo: 1
Počet strán: 28
Počet príloh 0

PROTOKOL

**o výsledku kontroly
Plnenia úloh Slovenskej republiky pri zabezpečovaní úspor energií**

Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky

Bratislava máj – august 2015

Zhrnutie

Kontrola, vykonaná na Ministerstve pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky (ďalej len „MPRV SR“ alebo „ministerstvo“), bola súčasťou kontrolnej akcie „Plnenie úloh Slovenskej republiky pri zabezpečovaní úspor energií“. Do Plánu kontrolnej činnosti Najvyššieho kontrolného úradu Slovenskej republiky (ďalej len „NKÚ SR“) na rok 2015 bola zaradená na základe Strategického plánu kontrolnej činnosti NKÚ SR na roky 2015 – 2017 v rámci nosnej témy Environmentálna udržateľnosť a na základe zapojenia sa NKÚ SR do projektu pracovnej skupiny INTOSAI pre kontrolu životného prostredia pod vedením NKÚ Českej republiky.

Účelom kontrolnej akcie bolo preveriť plnenie úloh Slovenskej republiky (ďalej len „SR“) pri zabezpečovaní úspor energií vrátane zhodnotenia dosiahnutých výsledkov v porovnaní so stanovenými cieľmi a použitými prostriedkami.

Pôsobnosti v oblasti zameranej na úspory energií a interné postupy v podmienkach MPRV SR

V pôsobnosti kapitoly MPRV SR v sledovanom období neboli vydané žiadne právne predpisy, opatrenia a interné riadiace akty – smernice, normy a iné riadiace akty v súvislosti s problematikou úspor energií.

Do koordinácie a tvorby štátnej politiky, okrem iného aj v oblasti energetiky a energetickej efektívnosti, bola v rámci ministerstva priamo zapojená iba jedna zamestnankyňa. S účinnosťou od 01.01.2015 nebola predmetná problematika na ministerstve zabezpečená a tento stav trval až do času ukončenia výkonu kontroly.

Kontaktnou a osobou zodpovednou za poskytovanie údajov do monitorovacieho systému energetickej efektívnosti prevádzkovateľovi monitorovacieho systému, ktorým je Slovenská inovačná a energetická agentúra (ďalej len „SIEA“), bol určený zamestnanec odboru hospodárskej správy a služieb ministerstva (ďalej len „OHSaS“).

Zodpovedná a kontaktná osoba nahlasovala do monitorovacieho systému SIEA len údaje súvisiace s obnovou budov v správe ministerstva a nie za celý úrad ministerstva, t. j. bez projektov a opatrení realizovaných prostredníctvom Regionálneho operačného programu 2007 – 2013 (ďalej len „ROP“), Iniciatívy JESSICA 2013 – 2014 (ďalej len „Iniciatíva JESSICA“) a Operačného programu Bratislavský kraj 2007 – 2013 (ďalej len „OPBK“).

V rokoch 2012 až 2014 MPRV SR neriešilo rezortné projekty výskumu a vývoja zamerané na úspory energií a neprijalo žiadne konkrétne opatrenia na podporu vedy a výskumu v oblasti energetickej efektívnosti.

Plnenie úloh v oblasti energetickej efektívnosti vyplývajúcich MPRV SR z legislatívy SR, z uznesení vlády SR a akčných plánov energetickej efektívnosti

Ministerstvo malo a má v správe budovy, za ktoré nevykázalo spotrebu energie vo výkazoch zaslaných SIEA, čím nepostupovalo podľa zákona o energetickej efektívnosti. MPRV SR zároveň nepreukázalo zaslanie údajov o celkovej spotrebe energie za rok 2014 prevádzkovateľovi monitorovacieho systému.

Úrad ministerstva, rozpočtové organizácie a príspevkové organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti ministerstva zrealizovali v rokoch 2011 – 2014 niekoľko investičných akcií, ktoré súviseli so zlepšením tepelno-technických vlastností budov, pričom ministerstvo nevyhodnotilo dosiahnuté úspory energií.

Dôvodom tohto stavu je skutočnosť, že na ministerstve nie je určená osoba, ktorá by po stránke energetiky zabezpečovala uvedené činnosti v rámci celého rezortu MPRV SR,

pričom v zriaďovateľskej, resp. v zakladateľskej pôsobnosti MPRV SR bolo k 30.06.2015 celkom päť rozpočtových organizácií, sedem príspevkových organizácií a osem štátnych podnikov.

Ministerstvo v súvislosti s realizáciou investičnej akcie „Hydroregulácia ústredného kúrenia v AB na Dobrovičovej 12 v Bratislave“ konalo nehospodárne a nepostupovalo v súlade s ustanovením § 19 ods. 6 zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy, čím zároveň porušilo finančnú disciplínu podľa § 31 ods. 1 písm. j) uvedeného zákona.

Ministerstvo zároveň nepostupovalo pri zaradovaní technického zhodnotenia dlhodobého hmotného majetku v súlade s Opatrením MF SR a nadväzne so zákonom o účtovníctve, keď projektovú dokumentáciu na investičnú akciu a čiastkové práce zaradovalo do dlhodobého hmotného majetku priebežne a nie až po ukončení investičnej akcie a uvedení hydraulického vyregulovania do užívania.

Plnenie programov a čiastkových cieľov zameraných na úspory energie – Program rozvoja vidieka SR 2007 – 2013

Prostredníctvom Programu rozvoja vidieka SR (ďalej len „PRV SR“) 2007 – 2013 boli realizované tri výzvy zamerané na podporu obnoviteľných zdrojov energie (ďalej len „OZE“).

K 30.04.2015 na 19 projektov súvisiacich s výstavbou bioplynových staníc bolo poskytnutých 22 711 338,51 eur, z toho z prostriedkov Európskej únie (ďalej len „EÚ“) 17 033 503,76 eur.

V rámci opatrení PRV SR 2007 – 2013 ukazovateľ energetickej efektívnosti z pohľadu sledovania dosiahnutých úspor nebol nastavený a takáto požiadavka nebola vznesená ani zo strany Európskej komisie (ďalej len „EK“).

Stav prípravy a realizácie opatrení zameraných na úspory energií – Program rozvoja vidieka SR 2014 – 2020

Celková suma alokovaných verejných prostriedkov na všetky investície z PRV SR 2014 – 2020 predstavuje 2 079 595 129,00 eur.

S problematikou energetickej efektívnosti a úsporami energií súvisí šesť opatrení (päť podopatrení), pri ktorých finančná alokácia verejných výdavkov k 23.01.2015 predstavovala celkom 726 792 740,00 eur.

Opatrenia sú zamerané na prenos znalostí a informačné akcie, investície do hmotného majetku, rozvoj poľnohospodárskych podnikov a podnikateľskej činnosti, základné služby a obnovu dedín vo vidieckych oblastiach a na spoluprácu, čo vyplýva zo záväzku SR do roku 2020 dosiahnuť 20 % podiel OZE na hrubej konečnej spotrebe energie.

V PRV SR 2014 – 2020 nie je stanovený špecifický ukazovateľ pre bioplynové stanice.

Ku dňu ukončenia výkonu kontroly boli v rámci PRV SR 2014 – 2020 vyhlásené dve výzvy zamerané na podporu OZE v celkovej indikatívnej sume verejných prostriedkov 16 500 000,00 eur s dátumom ich uzavretia 21.09.2015, resp. 30.10.2015.

Plnenie programov a čiastkových cieľov zameraných na úspory energie – Regionálny operačný program 2007 – 2013

ROP bol koncipovaný v nadväznosti na ciele Lisabonskej stratégie a Stratégie Európa 2020 a sú v ňom zaradené najvýznamnejšie politické opatrenia pre plnenie cieľa Čl. 7 Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2012/27/EÚ za rok 2014.

V súvislosti s riešením energetickej efektívnosti – úspor energií boli v rámci ROP realizované najmä opatrenia Iniciatívy JESSICA, cieľom ktorej je zlepšenie energetickej efektívnosti existujúcich bytových domov prostredníctvom zvýhodnených úverových produktov v rámci Štátneho fondu rozvoja bývania (ďalej len „ŠFRB“), financovanej zo zdrojov ROP a OPBK.

Celková alokácia za ROP na Iniciatívu JESSICA bola 8 000 000,00 eur (6 800 000,00 eur z Európskeho fondu regionálneho rozvoja (ďalej len „ERDF“) a 1 200 000,00 eur zo zdrojov štátneho rozpočtu (ďalej len „ŠR“)), ktorú Riadiaci orgán previedol na ŠFRB. Verejné prostriedky, ktoré boli alokované v rámci Iniciatívy JESSICA, boli k 30.06.2015 kontrahované na 100 %. Celkový počet schválených žiadostí o úver na komplexnú obnovu bytových domov je 74.

Z Výročnej správy ROP za rok 2014 vyplýva, že k 31.12.2014 bola v rámci podporených zariadení občianskej infraštruktúry dosiahnutá úspora energie takmer 1 mil. GJ/rok (4 mil. m² zateplenej plochy, priemerné zníženie energetickej náročnosti budov využívaných podporenými zariadeniami občianskej infraštruktúry o takmer 52,0 %, zvýšený inštalovaný výkon zariadení využívajúcich OZE na úrovni takmer 6 MW).

Zber, monitorovanie a spracovanie údajov potrebných pre vyhodnotenie energetickej hospodárnosti budov pre ŠFRB zabezpečuje SIEA, ktorá je zodpovedná za zabezpečenie prevádzky monitorovacieho systému efektívnosti pri používaní energie.

K 30.06.2015 v rámci Iniciatívy JESSICA II Riadiaci orgán evidoval 120 schválených zmlúv v celkovej sume 27 110 460,00 eur. Do času ukončenia výkonu kontroly v rámci Iniciatívy JESSICA II nebol fyzicky ukončený žiadny projekt.

Plnenie programov a čiastkových cieľov zameraných na úspory energie – Operačný program Bratislavský kraj 2007 – 2013

Prostredníctvom OPBK bolo realizované jedno opatrenie v rámci Iniciatívy JESSICA, ktoré prispieva k zvýšeniu energetickej efektívnosti a bolo zamerané na obnovu bytového domu. K 31.12.2014 bolo uzavretých 17 zmlúv o poskytnutí úveru v celkovej výške 3 515 771,39 eur, čo predstavovalo 99,61 % z celkovej alokovanej sumy za OPBK vyčlenenej pre Iniciatívu JESSICA.

Výsledky o ročných úsporách energie za rok 2014 v porovnaní s plánovanými hodnotami po zateplení a údaje o znížení energetickej náročnosti budov využívaných podporeným zariadením v roku 2014 sú uvedené vo Výročnej správe o implementácii Iniciatívy JESSICA.

V rámci OPBK „Integrovaná stratégia rozvoja mestských oblastí“ boli tiež realizované projekty prostredníctvom ukazovateľa zameraného na zníženie energetickej náročnosti budov s plánovanou úsporou energie 5 059 196,36 kWh (18,21 TJ).

Podporených bolo 13 projektov v celkovej zazmluvnenej sume 6 219 595,25 eur (zdroj ERDF) a 731 717,10 eur (zdroj ŠR). K 31.12.2014 bolo na tieto projekty vykázané čerpanie verejných prostriedkov 528 289,17 eur (zdroj ERDF) a 62 151,70 eur (zdroj ŠR).

Prostredníctvom OPBK bolo financované aj opatrenie zamerané na inovácie a technologické transfery a projekty, ktoré boli realizované prostredníctvom ukazovateľa „Ročné úspory energií“. Od 01.01.2012 do 31.12.2014 bolo podporených 80 projektov v celkovej sume 12 949 881,00 eur, z toho zo zdroja ERDF 11 007 187,00 eur a zo ŠR 942 694,00 eur.

Plnenie programov a čiastkových cieľov zameraných na úspory energie – Operačné programy cezhraničnej spolupráce 2007 – 2013

V programovom období 2007 – 2013 bolo financované opatrenie na zníženie energetickej efektívnosti iba v Programe cezhraničnej spolupráce Slovenská republika – Rakúsko 2007 – 2013 (ďalej len „Program SK – AT“). Jedná sa o opatrenie zamerané na energetickú efektívnosť a OZE, ochranu životného prostredia, manažment rizík. Za riadenie, implementáciu aj monitorovanie Programu SK – AT nesie zodpovednosť Riadiaci orgán, t. j. magistrát mesta Viedeň.

K 15.05.2015 na 14 projektov, ale nie všetky riešia priamo problematiku energetickej efektívnosti, bolo vykázané čerpanie verejných prostriedkov v celkovej sume 3 915 863,00 eur z ERDF (alokácia pre opatrenie je 7 179 496,00 eur).

Stav prípravy a realizácie opatrení zameraných na úspory energií – Integrovaný regionálny operačný program 2014 – 2020 (ďalej len „IROP“)

Celková suma alokovaných verejných prostriedkov v rámci IROP predstavuje 2 122 000 000,00 eur z ERDF a 534 000 000,00 eur zo ŠR a bude podporených šesť prioritných oblastí.

Súčasťou IROP sú aj opatrenia, ktoré priamo alebo nepriamo prispievajú k zvýšeniu energetickej efektívnosti a úsporám energií.

Na investičnú prioritu „Zvýšenie energetickej efektívnosti bytových domov“ je alokovaná suma 101 426 772,00 eur pre menej rozvinuté regióny a 9 961 782,00 eur pre viac rozvinutý región. Do času ukončenia výkonu kontroly v rámci tejto priority nebola vyhlásená výzva na predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok (ďalej len „NFP“).

V rámci ostatných prioritných osí IROP budú realizované opatrenia, ktoré síce primárne riešia opatrenia v iných sektoroch, ale čiastkové aktivity sú zamerané aj na oblasť energetickej efektívnosti. Súčasťou ostatných investičných priorít je zvýšenie energetickej hospodárnosti budov. Pre ostatné investičné priority nebola do času ukončenia výkonu kontroly vyhlásená žiadna výzva.

Podľa ministerstva, v súčasnosti nie je možné odhadnúť, v akej sume budú podporené ostatné investičné priority a v rámci IROP je uvedená len celková alokácia a finančný plán na prioritné osi (prioritná os 2 – celková alokácia 915 129 280,00 eur a prioritná os 3 – celková alokácia 270 424 175,00 eur).

Stav prípravy a realizácie opatrení zameraných na úspory energií – Operačné programy cezhraničnej spolupráce 2014 – 2020

Opatrenia na zvýšenie energetickej efektívnosti budú podporované iba v Operačnom programe ENI Cezhraničná spolupráca Maďarsko – Slovensko – Rumunsko – Ukrajina 2014 – 2020, kde súčasťou tematického cieľa 6 „Ochrana životného prostredia, zmiernenie a adaptácia na zmenu klímy“ je priorita 3 „Podpora energetickej efektívnosti a využívanie obnoviteľných zdrojov energie“. V rámci tejto priority budú financované aktivity na zvýšenie energetickej efektívnosti budov, priemyselnej a poľnohospodárskej produkcie v pohraničných regiónoch a zvýšenie kompetencií pri využívaní OZE.

Odporúčanie NKÚ SR

Na základe poznatkov, získaných kontrolou, s cieľom zabezpečiť ucelenosť a spoľahlivosť informácií súvisiacich s plnením úloh a opatrení zameraných na úspory energií v rezorte pôdohospodárstva a rozvoja vidieka, NKÚ SR odporúča ministerstvu, určiť organizačný útvar a zamestnanca zodpovedného za danú agendu nielen v rámci úradu ministerstva, ale aj za organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti ministerstva.

Protokol o výsledku kontroly

Podľa poverenia predsedu NKÚ SR č. 1318/01 zo dňa 04.05.2015 a jeho Dodatku č. 1 z 22.06.2015 vykonali:

Ing. Jaroslav Áč vedúci kontrolnej skupiny
Ing. Marcela Ušáková členka kontrolnej skupiny

kontrolu plnenia úloh SR pri zabezpečovaní úspor energií na MPRV SR, účelom ktorej bolo preveriť plnenie úloh pri zabezpečovaní úspor energií vrátane zhodnotenia dosiahnutých výsledkov v porovnaní so stanovenými cieľmi a použitými prostriedkami.

Kontrola bola vykonaná v čase od 05.05.2015 do 06.08.2015 na MPRV SR, so sídlom Dobrovičova 12, 812 66 Bratislava, IČO: 00156621 za kontrolované obdobie 2012 až 2014 a v prípade vecných súvislostí aj obdobia predchádzajúce a nadväzujúce.

Predmetom kontroly bolo okrem iného:

- zhodnotiť plnenie úloh SR pri zabezpečovaní úspor energií vyplývajúcich z medzinárodných dohôd a legislatívy EÚ,
- zhodnotiť plnenie programov zameraných na úspory energií v rezorte pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR.

Kontrola bola vykonaná v súlade so zákonom NR SR č. 39/1993 Z. z. o NKÚ SR v znení neskorších predpisov a so štandardami, ktoré vychádzajú zo základných princípov kontroly (ISSAI 100 – 999) v rámci medzinárodných štandardov najvyšších kontrolných inštitúcií.

Počas výkonu kontroly bolo zistené:

1 Charakteristika kontrolovaného subjektu z hľadiska jeho postavenia a pôsobnosti v oblasti zameranej na úspory energií

Ministerstvo je rozpočtovou organizáciou, ktorá je svojimi príjmami a výdavkami zapojená na ŠR SR. Ako právnická osoba vystupuje v právnych vzťahoch vo svojom mene, plní úlohy ako ústredný orgán štátnej správy v rozsahu ustanovenia § 9 ods. 1 a ods. 2 zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 575/2001 Z. z.“). Ministerstvo je okrem iného ústredným orgánom štátnej správy pre poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo, regionálny rozvoj a taktiež plní úlohy súvisiace s rozvojom vidieka.

Podľa zákona č. 575/2001 Z. z. ústredným orgánom štátnej správy pre energetiku je Ministerstvo hospodárstva SR (ďalej len „MH SR“).

MPRV SR malo a má v súvislosti s problematikou energetickej efektívnosti podrobnejšie upravené úlohy v Štatútoch, ktoré schválila vláda SR svojimi uzneseniami č. 84 z 09.02.2011 a č. 300 z 18.06.2014 a z ktorých vyplýva, že MPRV SR okrem iného:

- podieľa sa na vypracúvaní súhrnnej stratégie využívania poľnohospodárskej a lesnej biomasy na energetické účely a na tvorbe politiky v tejto oblasti,
- spolupracuje s MH SR pri zabezpečovaní vonkajších a vnútorných súčinností štátnej energetickej politiky v podmienkach rezortu pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR,

- spolupracuje s MH SR pri príprave a plnení požiadaviek energetickej efektívnosti v rezorte pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR,
- spolupracuje s MH SR pri príprave a tvorbe legislatívnych a strategických materiálov o OZE v pôsobnosti rezortu, o biomase a o výrobe biopalív.

Za obdobie od 01.01.2012 do 31.12.2014 bolo v pôsobnosti úradu ministerstva vykonaných viacero rozhodnutí ministra o zmene organizačnej štruktúry, pôsobnosti a vzájomných vzťahov organizačných útvarov, ktoré boli upravené v Organizačných poriadkoch účinných v kontrolovanom období.

Rozsah niektorých činností súvisiacich priamo, resp. nepriamo so zabezpečovaním úspor energií bol v Organizačných poriadkoch vymedzený najmä pre:

- Odbor hospodárskej správy a služieb (špecializovaný organizačný útvar v pôsobnosti vedúceho služobného úradu ministerstva), ktorý okrem iného zabezpečuje úlohy energetika za ministerstvo a zodpovedá za hospodárne využívanie všetkých druhov energie pri prevádzke budov, vrátane zabezpečovania prevádzky, údržby, opravy a zhodnocovania budov v správe ministerstva,
- Sekciu poľnohospodárstva (špecializovaný organizačný útvar v pôsobnosti ministra) – najmä v súvislosti so zabezpečením koordinácie úloh vyplývajúcich zo Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2009/28/ES z 23.04.2009 o podpore využívania energie z OZE a o zmene a doplnení a následnom zrušení smerníc 2001/77/ES a 2003/30/ES,
- Sekciu rozvoja vidieka a priamych platieb (špecializovaný organizačný útvar v pôsobnosti ministra) – najmä s realizáciou niektorých opatrení súvisiacich s implementáciou a realizáciou PRV SR 2007 – 2013,
- Sekciu riadenia programov regionálneho rozvoja (špecializovaný organizačný útvar v pôsobnosti ministra) – najmä s realizáciou niektorých foriem pomoci a podpory z ROP, OPBK a Programov cezhraničnej spolupráce.

Do koordinácie a tvorby štátnej politiky v oblastiach OZE, pestovania biomasy na energetické účely, energetiky a energetickej efektívnosti bola v rámci ministerstva priamo zapojená iba zamestnankyňa sekcie poľnohospodárstva (odbor rastlinnej výroby), ktorá mala predmetné činnosti vymedzené v opise štátnozamestnaneckého miesta (ďalej len „ŠZM“).

Kontrolou bolo zistené, že vzhľadom na odchod zamestnankyne ministerstva do starobného dôchodku s účinnosťou od 01.01.2015 uvedené ŠZM do 13.07.2015 nebolo obsadené. Od 14.07.2015 je uvedené miesto obsadené so zmeneným opisom ŠZM, avšak nie sú v ňom uvedené činnosti súvisiace so zabezpečením energetickej efektívnosti za ministerstvo.

Zamestnankyňa, ktorá mala v opise ŠZM určené plniť činnosti súvisiace s energetikou a energetickou efektívnosťou spolu s ďalšou zamestnankyňou sekcie poľnohospodárstva (odbor rastlinnej výroby) boli za ministerstvo nominované aj za členky Stálej medzirezortnej komisie pre prípravu akčných plánov energetickej efektívnosti (ďalej len „APEE“).

K zisteným skutočnostiam bolo ku kontrole predložené vyjadrenie zodpovedného zamestnanca ministerstva, z ktorého vyplýva, že členstvo zamestnankyne ministerstva, ktorá odišla do starobného dôchodku, nebolo v komisii doposiaľ zrušené a zrušenie členstva bude vykonané až po úprave opisu ŠZM.

Ďalej bolo kontrolou zistené, že kontaktnou a osobou zodpovednou za poskytovanie údajov do monitorovacieho systému energetickej efektívnosti (údaje potrebné pre vyhodnocovanie úspor energie a vynaložených finančných prostriedkov) prevádzkovateľovi monitorovacieho systému (SIEA) bol určený zamestnanec OHSaS.

Tento zamestnanec vo svojom opise ŠZM, napriek tomu, že príslušný organizačný útvar plní úlohy energetika a zodpovedá za hospodárne využívanie všetkých druhov energie

pri prevádzke budov, nemá určené plnenie činností špecificky zameraných na energetickú efektívnosť – úspory energií.

Z dokladov a informácií predložených ku kontrole vyplynulo, že zodpovedná a kontaktná osoba nahlasovala do monitorovacieho systému SIEA len údaje súvisiace s obnovou budov v správe ministerstva a nie za celý úrad ministerstva, t. j. bez projektov a opatrení realizovaných prostredníctvom ROP, Iniciatívy JESSICA a OPBK.

Vzhľadom na to, že údaje sú poskytované MH SR a SIEA viacerými zamestnancami ministerstva, zistený stav nie je vyhovujúci.

Uvedenú skutočnosť podporujú aj informácie obsiahnuté v Ročnej správe o pokroku pri dosahovaní národných cieľov energetickej efektívnosti za rok 2014 (ďalej len „Ročná správa o pokroku za rok 2014“), ktorú vypracovalo MH SR na základe § 4 ods. 1 písm. d) zákona č. 321/2014 Z. z. o energetickej efektívnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 321/2014 Z. z.“) a v súlade so Smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2012/27/EÚ z 25.10.2012 o energetickej efektívnosti, ktorou sa menia a dopĺňajú smernice 2009/125/ES a 2010/30/EÚ a ktorou sa zrušujú smernice 2004/8/ES a 2006/32/ES (ďalej len „Smernica EP a Rady 2012/27/EÚ“). Z Ročnej správy o pokroku za rok 2014 okrem iného vyplýva, že „pri vyhodnocovaní opatrení energetickej efektívnosti sa postupovalo prostredníctvom vyhodnotenia opatrení energetickej efektívnosti podľa jednotlivých projektov, t. j. metódou zdola nahor a opatrenia sú vyhodnocované na základe rozsiahleho zberu údajov, ktorý prebiehal v termíne november 2014 až marec 2015. Zber zahŕňal jednak údaje o úsporách dosiahnutých prostredníctvom projektov realizovaných v roku 2013 a v roku 2014. Tieto údaje neboli súčasťou tretieho akčného plánu“.

Zo skutočností zistených v súvislosti s poskytovaním údajov do monitorovacieho systému energetickej efektívnosti vyplýva, že v rámci úradu ministerstva neboli jednoznačne vymedzené tieto činnosti pre organizačný útvar, ale ani pre zamestnanca, ktorý by vykonával v rámci celého ministerstva ucelenú agendu súvisiacu s plnením úloh a povinností zameraných na významné zvýšenie energetickej efektívnosti – úspor energií, resp. aj za organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti ministerstva.

Odporúčanie NKÚ SR:

S cieľom zabezpečiť ucelenosť a spoľahlivosť informácií súvisiacich s plnením úloh a opatrení zameraných na úspory energií v rezorte pôdohospodárstva a rozvoja vidieka, určiť organizačný útvar a zamestnanca zodpovedného za danú agendu nielen v rámci úradu ministerstva, ale aj za organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti ministerstva.

V súvislosti s navrhnutým odporúčaním NKÚ SR je tiež potrebné uviesť, že k 30.06.2015 bolo v zriaďovateľskej, resp. v zakladateľskej pôsobnosti MPRV SR celkom päť rozpočtových organizácií, sedem príspevkových organizácií a osem štátnych podnikov.

Ďalšie skutočnosti zistené v súvislosti s koordináciou zabezpečenia úloh a plnenia povinností v oblasti úspor energií, najmä v súvislosti s nahlasovaním údajov za úrad ministerstva a s koordináciou predmetnej agendy za organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti ministerstva, sú obsiahnuté v príslušných častiach tohto protokolu o výsledku kontroly (ďalej len „Protokol“).

2 Legislatívny rámec energetickej politiky v oblasti úspor energií a interné postupy v podmienkach MPRV SR

Tak, ako už bolo v Protokole uvedené, ústredným orgánom štátnej správy pre energetiku je MH SR, ktoré plnilo a aj plní úlohy súvisiace s plnením vnútroštátnych opatrení

prijatých za účelom transpozície Smernice EP a Rady 2012/27/EÚ do vnútroštátneho práva SR.

Kontrolou bolo zistené, že v pôsobnosti kapitoly MPRV SR v sledovanom období neboli vydané žiadne právne predpisy, opatrenia a interné riadiace akty – smernice, normy a iné riadiace akty v súvislosti s problematikou úspor energií.

Ministerstvo nominovalo svojich zástupcov do Stálej pracovnej skupiny pre energetickú efektívnosť zriadenej na MH SR – medzirezortná komisia pre prípravu APEE. Podľa ministerstva členstvo v tejto medzirezortnej komisii je opodstatnené najmä v tom, že jej hlavným predmetom činnosti sú okrem iného aj opatrenia zamerané na transfer nových progresívnych a environmentálne vhodných technológií, na zvýšenie efektívnosti výrobného procesu, modernizáciu výrobných hál, rekonštrukciu kotolní, využitie odpadového tepla ako aj zavedenie kombinovanej elektriny a tepla – podpora OZE, spaľovanie biomasy, využitie odpadov z poľnohospodárstva.

V niektorých prípadoch, napr. pri príprave zákona č. 309/2009 Z. z. o podpore obnoviteľných zdrojov energie a vysoko účinnej kombinovanej výroby a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov sa príslušní zamestnanci ministerstva zúčastňovali pracovných stretnutí ku kľúčovým otázkam zákona.

Okrem uvedenej súčinnosti zástupca MPRV SR je členom medzirezortnej pracovnej skupiny pre biopalivá, zriadenej na MH SR. MH SR spolupracovalo s MPRV SR pri príprave Akčného plánu biomasy na roky 2008 – 2013 a zástupca MH SR je členom medzirezortnej pracovnej skupiny pre oblasť poľnohospodárskej biomasy a jej energetickeho využitia, zriadenej na MPRV SR.

Z Ročnej správy o pokroku za rok 2014 okrem iného vyplýva, že „Spotreba energie v sektore pôdohospodárstvo nevykazuje také výrazné výkyvy ako v iných sektoroch. Napriek tomu v strednodobom horizonte zaznamenal tento sektor zníženie spotreby energie o 20 % (2003 – 2013). V roku 2013 sektor zaznamenal medziročný pokles o 8,6 %“.

Kontrolou bolo ďalej zistené, že rokoch 2012 až 2014 v kapitole MPRV SR neboli riešené rezortné projekty výskumu a vývoja zamerané na úspory energií a v pôsobnosti ministerstva neboli ku dňu ukončenia výkonu kontroly prijaté konkrétne opatrenia na podporu vedy a výskumu v oblasti energetickej efektívnosti. Podľa ministerstva mali byť stanovené v rozpracovaní prioritnej oblasti „Udržateľná energetika a energie“, ktorá bude nadväzovať na Akčný plán implementácie RIS3 (Systém riadenia výskumu a inovácií) pre roky 2014 – 2016, ktorý ku dňu ukončenia výkonu kontroly nebol schválený vládou SR.

2.1 Plnenie úloh v oblasti energetickej efektívnosti vyplývajúcich MPRV SR z legislatívy SR, z uznesení vlády SR a akčných plánov energetickej efektívnosti

Úlohy v oblasti energetickej efektívnosti vyplývali pre MPRV SR do 30.11.2014 z ustanovení zákona č. 476/2008 Z. z. o efektívnosti pri používaní energie (zákon o energetickej efektívnosti) a o zmene a doplnení zákona č. 555/2005 Z. z. o energetickej hospodárnosti budov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 17/2007 Z. z. v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 476/2008 Z. z.“) a po jeho zrušení od 01.12.2014 z ustanovení zákona č. 321/2014 Z. z.

MPRV SR, ako ústredný orgán štátnej správy, bolo podľa § 11 ods. 1 písm. a) zákona č. 476/2008 Z. z. povinné sledovať, vyhodnocovať a každoročne do 31.03. zaslať prevádzkovateľovi monitorovacieho systému, ktorým je SIEA, údaje o svojej celkovej spotrebe energie za predchádzajúci kalendárny rok. Zároveň, ako vlastník veľkej budovy (budova, ktorej podlahová plocha je väčšia ako 1 000 m²), bolo podľa § 6 ods. 1 písm. c)

uvedeného zákona povinné poskytnúť prevádzkovateľovi monitorovacieho systému súbor údajov o celkovej spotrebe energie za predchádzajúci kalendárny rok, ak o to prevádzkovateľ monitorovacieho systému požiadal.

Kontrolou bolo zistené, že SIEA požiadala MPRV SR listom zo 14.02.2012 o poskytnutie údajov o kontaktnej osobe, ktorá má na starosti správu budov a o počte veľkých budov. MPRV SR následne nahlásilo SIEA kontaktnú osobu a päť veľkých budov, ktoré malo v správe (administratívna budova (ďalej len „AB“) na Dobrovičovej 12 v Bratislave, AB v Trenčíne, Prievidzi, Košiciach a Rožňave).

Podľa predložených dokladov SIEA v kontrolovanom období upozornila MPRV SR listom, resp. emailom na povinnosti vyplývajúce MPRV SR z ustanovení § 6 ods. 1 písm. c) a § 11 ods. 1 písm. a) zákona č. 476/2008 Z. z.

MPRV SR v rokoch 2012 až 2014 zaslalo elektronicky „Výkazy nákladov na spotrebované palivá a energiu orgánov štátnej správy, VÚC a obcí“ za roky 2011 až 2013. Vo výkazoch uviedlo spotrebu energie a palív za päť veľkých budov, ktoré nahlásilo SIEA a spotrebu palív v doprave.

Kontrolou bolo zistené, že MPRV SR malo a má v správe aj ďalšie budovy, za ktoré nevykázalo spotrebu palív a energie vo výkazoch zaslaných SIEA, čím nepostupovalo podľa § 11 ods. 1 písm. a) zákona č. 476/2008 Z. z.

MPRV SR, ako ústrednému orgánu štátnej správy a vlastníkovi budovy s celkovou podlahovou plochou väčšou ako 1 000 m², vyplynuli od 01.12.2014 z ustanovení zákona č. 321/2014 Z. z. okrem iného nasledujúce povinnosti:

- do 28.02. poskytnúť prevádzkovateľovi monitorovacieho systému v elektronickej podobe údaje na monitorovanie energetickej náročnosti verejných budov, ktoré spravuje a ktoré boli významne obnovené v predchádzajúcom kalendárnom roku (§ 10 ods. 8),
- poskytnúť prevádzkovateľovi monitorovacieho systému elektronicky súbor údajov o celkovej spotrebe energie a o opatreniach na zlepšenie energetickej efektívnosti za predchádzajúci kalendárny rok, ak o to prevádzkovateľ monitorovacieho systému požiada, a to najneskôr do 90 dní od doručenia žiadosti o poskytnutie súboru údajov (§ 11 ods. 2),
- sledovať, vyhodnocovať a každoročne do 31.03. zaslať prevádzkovateľovi monitorovacieho systému súbor údajov o svojej celkovej spotrebe energie za predchádzajúci kalendárny rok, ak uvedený zákon v § 11 ods. 2 neustanovuje inak (§ 24 ods. 2),
- každoročne do 15.05. poskytnúť prevádzkovateľovi monitorovacieho systému elektronicky údaje o verejných budovách v jeho správe významne obnovených v predchádzajúcom kalendárnom roku (§ 24 ods. 6).

Podľa písomného vyjadrenia zodpovedného zamestnanca MPRV SR z 22.07.2015 MPRV SR vzhľadom na výšku pridelených finančných prostriedkov za rok 2014 významne neobnovilo ani jednu z budov, ktoré má v správe, a preto prevádzkovateľovi monitorovacieho systému neposkytlo údaje podľa § 10 ods. 8 a § 24 ods. 6 zákona č. 321/2014 Z. z. Kontrolou dokladov bola potvrdená uvedená skutočnosť.

Do termínu ukončenia výkonu kontroly MPRV SR nebolo požiadané SIEA o poskytnutie údajov podľa § 11 ods. 2 uvedeného zákona.

Zároveň MPRV SR nepreukázalo kontrolnej skupine NKÚ SR zaslanie údajov prevádzkovateľovi monitorovacieho systému podľa § 24 ods. 2 zákona č. 321/2014 Z. z.

Strategickým programovým dokumentom v oblasti energetickej efektívnosti je Koncepcia energetickej efektívnosti SR, ktorú vláda SR schválila 04.07.2007 uznesením č. 576. Hlavným implementačným nástrojom Koncepcie energetickej efektívnosti SR boli národné APEE. Prvý APEE na roky 2008 – 2010 schválila vláda SR 24.10.2007 uznesením č. 922.

V kontrolovanom období boli opatrenia na zvýšenie energetickej efektívnosti určené v druhom APEE na roky 2011 – 2013 (ďalej len „2. APEE“) a treťom APEE na roky 2014 – 2016 s výhľadom do roku 2020 (ďalej len „3. APEE“).

Uznesením vlády SR č. 301 z 11.05.2011 bol schválený 2. APEE a ministrom bolo uložené zabezpečiť realizáciu opatrení zameraných na významné zvýšenie energetickej efektívnosti vyplývajúcich zo schváleného 2. APEE a o ich plnení písomne informovať ministra hospodárstva každoročne do 31.10.

MPRV SR malo realizovať nasledujúce opatrenia 2. APEE:

- v sektore budovy opatrenie 1.5 Aplikácia legislatívnych opatrení (zákon č. 476/2008 Z. z. – hydraulické vyregulovanie rozvodov vykurovania a teplej vody, izolácia na rozvody teplej vody),
- vo verejnom sektore opatrenie 3.7 Uplatňovanie princípu energetickej efektívnosti do verejného obstarávania.

Zároveň boli v 2. APEE vo verejnom sektore určené nasledujúce opatrenia, za realizáciu ktorých bolo zodpovedné MPRV SR:

- opatrenie 3.2 Zlepšovanie tepelno-technických vlastností verejných budov (školy a školské zariadenia), financované z ROP, Opatrenie 1.1 Infraštruktúra vzdelávania,
- opatrenie 3.3 Zlepšovanie tepelno-technických vlastností verejných budov (sociálne služby), financované z ROP, Opatrenie 2.1 Infraštruktúra sociálnych služieb, sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately,
- opatrenie 3.4 Zlepšovanie tepelno-technických vlastností verejných budov (kultúrne zariadenia), financované z ROP, Opatrenie 3.1 Posilnenie kultúrneho potenciálu regiónov.

V rámci vyhodnotenia plnenia 2. APEE boli doplnené nasledujúce opatrenia, ktoré realizovalo MPRV SR nad rámec schváleného 2. APEE:

- v sektore budovy opatrenie 1.2.7 Zlepšovanie tepelno-technických vlastností budov (bytové domy), financované z Iniciatívy JESSICA,
- vo verejnom sektore opatrenie 3.5 Zlepšovanie tepelno-technických vlastností verejných budov (administratívne budovy), financované z OPBK,
- vo verejnom sektore opatrenie 3.6 Zlepšovanie tepelno-technických vlastností verejných budov (požiarne zbrojnice), financované z ROP, Opatrenie 4.2 Infraštruktúra nekomerčných záchranných služieb.

Uznesením vlády SR č. 350 z 09.07.2014 bol schválený 3. APEE, ministrom a predsedom ostatných ústredných orgánov štátnej správy boli uložené úlohy v súvislosti so zabezpečením realizácie opatrení 3. APEE, poskytovaním vstupných údajov pre vyhodnocovanie úspor energie a vynaložených finančných prostriedkov na opatrenia energetickej efektívnosti, poskytovaním elektronickej informácie o obnove budov v pôsobnosti rezortu, verifikovaním údajov uvedených v monitorovacej správe energetickej efektívnosti a ďalšie.

MPRV SR malo realizovať nasledujúce opatrenia 3. APEE:

- v sektore budovy opatrenie 1.9 Aplikácia legislatívnych opatrení (Hydraulické vyregulovanie rozvodov vykurovania a teplej vody, izolácia na rozvody teplej vody),
- vo verejnom sektore opatrenie 3.7 Zlepšovanie tepelno-technických vlastností verejných budov (administratívne budovy),
- vo verejnom sektore opatrenie 3.12 Uplatňovanie princípu energetickej efektívnosti do verejného obstarávania.

Rovnako ako v 2. APEE boli aj v 3. APEE zaradené opatrenia, za realizáciu ktorých bolo zodpovedné MPRV SR. Jednalo sa o nasledujúce opatrenia:

- v sektore budovy:
 - opatrenie 1.2.2 Zlepšovanie tepelno-technických vlastností budov (bytové domy), financované z Iniciatívy JESSICA,
 - opatrenie 1.2.3 Zlepšovanie tepelno-technických vlastností budov (bytové domy), financované zo zdrojov EÚ 2014-2020,
- v sektore priemysel opatrenie 5.1.2 Inovácie a technologické transfery v priemyselných podnikoch, financované z OPBK,
- vo verejnom sektore:
 - opatrenie 3.2.2 Zlepšovanie tepelno-technických vlastností verejných budov (školy a školské zariadenia), financované z ROP, opatrenie 1.1 Infraštruktúra vzdelávania,
 - opatrenie 3.3 Zlepšovanie tepelno-technických vlastností verejných budov (sociálne služby), financované z ROP, opatrenie 2.1 Infraštruktúra sociálnych služieb, sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately,
 - opatrenie 3.4 Zlepšovanie tepelno-technických vlastností verejných budov (kultúrne zariadenia), financované z ROP, opatrenie 3.1 Posilnenie kultúrneho potenciálu regiónov,
 - opatrenie 3.5 Zlepšovanie tepelno-technických vlastností verejných budov (požiarne zbrojnice), financované z ROP, opatrenie 4.2 Infraštruktúra nekomerčných záchranných služieb,
- v sektore doprava:
 - opatrenie 4.1.2 Obnova a modernizácia vozidlového parku (Autobusová doprava), financované z IROP,
 - opatrenie 4.3 Podpora rozvoja a využívania verejnej osobnej dopravy vrátane podpory vytvárania integrovaných dopravných systémov, financované z IROP.

Skutočnosti zistené v súvislosti s plnením opatrení 2. APEE a 3. APEE, ktoré boli financované z ROP, z Iniciatívy JESSICA, OPBK a budú financované z IROP, sú uvedené v časti 3. tohto Protokolu.

Z dokladov, predložených ku kontrole, súvisiacich s plnením úloh uložených uvedenými uzneseniami vlády SR a opatrení 2. APEE a 3. APEE, ktoré MPRV SR plnilo ako ústredný orgán štátnej správy, boli zistené nasledujúce skutočnosti:

MPRV SR v kontrolovanom období informovalo ministra hospodárstva o plnení opatrení 2. APEE listami ministra pôdohospodárstva a rozvoja vidieka. Zároveň preukázalo poskytovanie informácií MH SR nielen písomnou formou, ale najmä prostredníctvom emailovej komunikácie.

Kontrolou bolo zistené, že pri vyhodnocovaní plnenia opatrení 2. APEE a príprave 3. APEE v apríli 2013 požiadal zodpovedný zamestnanec MPRV SR o poskytnutie informácií nielen organizačné útvary MPRV SR, ale aj organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti ministerstva.

Následne zodpovedný zamestnanec MPRV SR v informácii zaslanej elektronickou poštou MH SR 27.08.2013 uviedol, že OHSaS mal v rámci 2. APEE plánované dve investičné akcie a to „Hydroregulácia ústredného kúrenia v AB na Dobrovičovej 12 v Bratislave“ a „Výmena kotla ústredného kúrenia v AB v Rožňave“, ktoré majú byť zrealizované do konca roka 2013, resp. do začiatku vykurovacej sezóny. Ďalej uviedol, že MPRV SR nemá prijaté nové opatrenie, nakoľko takéto opatrenia možno prijať až na základe objemu pridelených kapitálových výdavkov. Zároveň skonštatoval, že väčšina organizácií v zriaďovateľskej

pôsobnosti MPRV SR nemá financie a v rámci APEE nevykonávala žiadne úkony na zlepšovanie tepelno-technických vlastností budov a nestanovila technické podmienky pre verejné obstarávanie uplatňujúce princípy energetickej efektívnosti. V rokoch 2014 – 2016 takisto mnohé organizácie nerátajú s investíciami na zabezpečenie uvedených úkonov.

V uvedenej informácii o plnení opatrení 2. APEE a nových a pokračujúcich opatreniach navrhovaných do 3. APEE absentovali informácie o opatreniach zrealizovaných a plánovaných v rámci ROP, OPBK, Iniciatívy JESSICA a IROP.

Bližšie skutočnosti zistené v súvislosti s koordináciou zabezpečenia úloh a plnenia povinností v oblasti úspor energií, najmä v súvislosti s nahlasovaním údajov za úrad ministerstva a s koordináciou predmetnej agendy za organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti ministerstva sú obsiahnuté v časti 1 tohto Protokolu.

Kontrolnej skupine NKÚ SR boli predložené aj formuláre vyhodnotenia úspor tepelnej energie uvedených dvoch investičných akcií. Kontrolou bolo zistené, že OHSaS zrealizoval investičnú akciu „Výmena kotla ústredného kúrenia v AB v Rožňave“ v roku 2011 a nie v roku 2013, pričom MPRV SR vykázalo úsporu energie vo výške 1 234 GWh. MPRV SR však kontrolnej skupine NKÚ SR nepreukázalo, kedy zaslalo vyhodnotenie úspory energie MH SR. Investičnú akciu „Hydroregulácia ústredného kúrenia v AB na Dobrovičovej 12 v Bratislave“ zrealizoval OHSaS v roku 2013. Vyhodnotenie úspor energie a vynaložených finančných prostriedkov na túto investičnú akciu zaslalo MPRV SR elektronickou poštou MH SR 17.03.2015. Podľa vyhodnotenia klesla spotreba tepla na ústredné kúrenie v AB na Dobrovičovej 12 v Bratislave v roku 2014 o 389 138,88 kWh oproti roku 2013. Celkové náklady na investičnú akciu boli úradom ministerstva vykázané v sume 233 551,88 eur s DPH.

Podľa predložených prehľadov o rozpočtovaných a čerpaných kapitálových výdavkoch v rokoch 2011 – 2014 OHSaS, rozpočtové organizácie a príspevkové organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti MPRV SR zrealizovali niekoľko investičných akcií, ktoré súviseli so zlepšením tepelno-technických vlastností budov. Jednalo sa napríklad o rekonštrukcie ústredného kúrenia, výmeny kotlov, zateplovanie administratívnych budov, výmeny okien, rekonštrukcie elektroinštalácie, rekonštrukcie výťahov a pod.

Kontrolou bolo zistené, že ministerstvo nevyhodnotilo úspory energií dosiahnuté realizáciou týchto investičných akcií (okrem dvoch vyššie uvedených investičných akcií).

Podľa písomného vyjadrenia zodpovedného zamestnanca MPRV SR z 22.07.2015 MPRV SR nevyhodnotilo v kontrolovanom období úspory energií za investičné akcie zrealizované v organizáciách rezortu z dôvodu, že na MPRV SR nie je určená osoba, ktorá by po stránke energetiky zabezpečovala uvedené činnosti v rámci celého rezortu MPRV SR.

Kontrolou dokumentácie súvisiacej s realizáciou investičnej akcie „Hydroregulácia ústredného kúrenia v AB na Dobrovičovej 12 v Bratislave“ bolo zistené:

- MPRV SR uzatvorilo 07.07.2011 s dodávateľom z Bratislavy zmluvu č. 743/2011-240/MPRV SR, predmetom ktorej bolo vypracovanie Správy o energetickom audite. Cieľom energetického auditu bolo zhodnotenie existujúceho stavu a návrh opatrení na zníženie spotreby tepla budovy a opatrení na zníženie energetickej náročnosti vykurovacieho systému AB na Dobrovičovej 12 v Bratislave. Cena diela bola 1 450,00 eur s DPH.

Správu o energetickom audite dodávateľ odovzdal MPRV SR 13.09.2011. Ako optimálny variant bola navrhnutá rekonštrukcia ústredného kúrenia (ďalej len „ÚK“) s namontovaním IRC systému regulácie vykurovania a výmena pôvodných kovových okien s jedným sklom na schodiskách za plastové so zdvojitým zasklením. Odhadovaná investícia 270 000,00 eur bez DPH mala priniesť ročnú úsporu nákladov na vykurovanie

42 315,00 eur (549 MWh/rok). Jednoduchá doba návratnosti bola stanovená na 6,4 roka a reálna doba návratnosti na 8,3 roka.

- Na základe výsledkov energetického auditu MPRV SR objednalo vypracovanie projektovej dokumentácie vyregulovania ÚK u dodávateľa z Bratislavy objednávkou č. 1010002946 z 21.02.2012. Dodávateľ vyfakturoval dodanú projektovú dokumentáciu faktúrou č. 16/2011 z 18.04.2012 (int. č. 1010001310) v celkovej sume 11 160,00 eur s DPH. Podľa odovzdávacieho listu z 18.04.2012 bola MPRV SR zároveň vrátená zapožičaná pôvodná projektová dokumentácia ÚK a teplofikačná štúdia z roku 1998. MPRV SR uhradilo faktúru 03.05.2012 a projektovú dokumentáciu zaradilo do majetku 04.05.2012.

MPRV SR predložilo kontrolnej skupine NKÚ SR projektovú dokumentáciu „Hydraulické vyregulovanie a termostatizácia ÚK“, vypracovanú inou spoločnosťou, na ktorú znela objednávka. Podľa výkazu výmer malo byť vyregulovaných 719 radiátorov.

Kontrolou bolo zároveň zistené, že MPRV SR opätovne objednalo vypracovanie projektovej dokumentácie na hydraulické vyregulovanie vykurovania AB na Dobrovičovej 12 v Bratislave u dodávateľa zo Žiliny objednávkou č. 1010003785 z 10.04.2013. Dodávateľ vyfakturoval dodanú projektovú dokumentáciu faktúrou č. 01413 z 26.04.2013 (int. č. 1010001365) v celkovej sume 4 560,00 eur s DPH. MPRV SR uhradilo faktúru 07.05.2013 a projektovú dokumentáciu zaradilo do majetku 14.05.2013.

Podľa výkazu výmer malo byť v AB zdemontovaných 794 vykurovacích telies a namontovaných 789 telies. Podľa Technickej správy bolo v projekte navrhnuté zdemontovanie rozvodu ÚK v miestnostiach, v ktorých sa nevyužívalo.

Kontrolná skupina NKÚ SR vyžiadala písomné vyjadrenie opätovného objednania vypracovania projektovej dokumentácie na rovnakú investičnú akciu. Podľa písomného vyjadrenia zodpovedného zamestnanca ministerstva z 22.07.2015 MPRV SR opätovne objednalo vypracovanie projektovej dokumentácie z dôvodu, že OHSaS po fyzickej kontrole vykurovacích telies v AB na Dobrovičovej 12 zistil značné rozdiely v počte a umiestnení radiátorov a tiež nezhodu v deliacich priečkach v projektovej dokumentácii vypracovanej v roku 2012, ktoré nezodpovedali skutočnosti. Pravdepodobne ako podklad k vypracovaniu projektovej dokumentácie bola použitá dokumentácia vykurovania z roku 1987, kde neboli zohľadnené stavebné úpravy v budove a odlišnosti v ÚK. So zistenými skutočnosťami MPRV SR kontaktovalo pôvodného dodávateľa, ktorý však nebol ochotný spolupracovať a zistené nedostatky vo vypracovanej projektovej dokumentácii upraviť. Následne bola vypracovaná nová projektová dokumentácia, kde boli premietnuté skutočné umiestnenia a počty vykurovacích telies na základe skutkového stavu. Nová dokumentácia obsahovala tiež rozpočet a výkaz výmer, na základe ktorého bolo možné stanoviť predpokladanú hodnotu zákazky a vyhlásiť verejné obstarávanie na uvedenú investičnú akciu.

Zároveň sa zodpovedný zamestnanec ministerstva nevedel vyjadriť k otázke, prečo nebola projektová dokumentácia z roku 2012 vypracovaná spoločnosťou, na ktorú znela objednávka. Domnieva sa, že držiteľ okrúhlej pečiatky bol poskytovateľom služby v danom predmete pre objednaného dodávateľa.

Zo zistených skutočností vyplýva, že zamestnanci MPRV SR nepostupovali dôsledne pri objednaní a prevzatí projektovej dokumentácie v roku 2012, keď nepreverili súlad podkladov a vypracovanej projektovej dokumentácie so skutočnosťou. V uvedenom prípade ministerstvo konalo ne hospodárne a nepostupovalo v súlade s § 19 ods. 6 zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení

niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, čím zároveň porušilo finančnú disciplínu v zmysle § 31 ods. 1 písm. j) uvedeného zákona.

- Hydraulické vyregulovanie a termostatizácia systému ÚK v AB na Dobrovičovej 12 v Bratislave bola zrealizovaná na základe Zmluvy o dielo č. 310/2013-240/MPRV SR, ktorú uzatvorilo MPRV SR s dodávateľom z Nových Zámkov dňa 06.09.2013. Cena diela za strojnotechnologickú časť, meranie a reguláciu vetiev ÚK a vyregulovanie ÚK bola dohodnutá v celkovej sume 217 831,87 eur s DPH. Dodávateľ vyfakturoval vykonané práce nasledujúcimi faktúrami:
 - č. 2113114 (int. č. 1010002862) z 23.09.2013 za vyregulovanie ÚK v sume 20 809,57 eur s DPH; MPRV SR uhradilo faktúru 14.10.2013 a 17.10.2013 zaradilo dlhodobý hmotný majetok do užívania, napriek tomu, že išlo o čiastkovú dodávku a fakturáciu,
 - č. 2113116 (int. č. 1010002896) z 30.09.2013 za strojnotechnologickú časť a vyregulovanie ÚK v sume 71 311,90 eur s DPH; MPRV SR uhradilo faktúru 14.10.2013 a 17.10.2013 zaradilo dlhodobý hmotný majetok do užívania, napriek tomu, že išlo o čiastkovú dodávku a fakturáciu,
 - č. 2113121 (int. č. 1010003156) z 11.10.2013 za strojnotechnologickú časť, vyregulovanie ÚK a elektromontáže v sume 125 710,40 eur s DPH; MPRV SR uhradilo faktúru 25.10.2013 a 29.10.2013 zaradilo dlhodobý hmotný majetok do užívania.Prílohami faktúr boli súpisy vykonaných prác, čiastkové preberacie protokoly a súhrnný preberací protokol.
- Vzhľadom na to, že MPRV SR nezaradilo projektovú dokumentáciu na investičnú akciu a čiastkové práce do dlhodobého hmotného majetku až po ukončení investičnej akcie a uvedení hydraulického vyregulovania do užívania, nepostupovalo pri zaradovaní technického zhodnotenia dlhodobého hmotného majetku v súlade s ustanoveniami § 26 ods. 1 a § 28 ods. 1 Opatrenia Ministerstva financií Slovenskej republiky č. MF/16786/2007-31, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupoch účtovania a rámcovej účtovej osnove pre rozpočtové organizácie, príspevkové organizácie, štátne fondy, obce a vyššie územné celky a nadväzne s § 4 ods. 2 zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov.

Kontrolou bolo ďalej zistené, že na päť budov v správe úradu ministerstva (AB v Košiciach, Rožňave, Prievidzi, Trenčíne a Dunajskej Strede) boli v roku 2009 vypracované energetické certifikáty. Rekonštrukcie na zlepšenie energetickej efektívnosti, vyplývajúce z uvedených certifikátov, sú závislé od výšky vyčlenených finančných prostriedkov, ktorých výška podľa písomného vyjadrenia zodpovedného zamestnanca ministerstva z 22.07.2015 nestačí na pokrytie požadovaných rekonštrukčných prác.

OHSaS v rámci možností zameriava činnosť pri znižovaní spotreby energie v AB na zlepšovanie tepelno-technických vlastností budov, uplatňovanie princípu energetickej efektívnosti do verejného obstarávania zameraného na nákup energeticky efektívnejších spotrebičov, svietidiel a technického vybavenia.

V rámci plnenia opatrení 3. APEE ministerstvo v roku 2014 zrealizovalo rekonštrukciu strechy aj so zateplením na budove na Nábr. arm. gen. L. Svobodu v Bratislave. Zároveň rozpočtovalo finančné prostriedky na investičnú akciu „Zateplenie obvodového plášťa AB na Nábr. arm. gen. L. Svobodu v Bratislave“, ktorej realizácia bola presunutá do roku 2015. Na základe výsledku verejného obstarávania bola stanovená celková cena za zateplenie a úpravu fasády budovy vo výške 35 965,24 eur s DPH. Súčasťou zákazky je aj

vypracovanie projektovej dokumentácie. Zahájenie procesu realizácie má MPRV SR v pláne vykonať po schválení rozpočtových prostriedkov.

MPRV SR zároveň plánuje v roku 2015 zrealizovať aj investičnú akciu „Rekonštrukcia elektroinštalácie AB v Dunajskej Strede“.

V tejto súvislosti bolo zistené, že ministerstvu bol doručený list Ministerstva financií SR (ďalej len „MF SR“) z 30.06.2015 vo veci „Obmedzenie uvoľňovania zaviazaných prostriedkov“, podľa ktorého MF SR pristúpilo k limitovaniu uvoľňovania kapitálových výdavkov rozpočtovaných v predchádzajúcich rokoch. MF SR žiada rozpočtové kapitoly, aby obmedzili požiadavky na uvoľňovanie výdavkov viazaných v minulom roku a na realizáciu príslušných projektov prioritne čerpali zdroje z aktuálneho rozpočtu.

V súvislosti s plnením opatrenia 3.7 uvedeného v 2. APEE a opatrenia 3.12 uvedeného v 3. APEE a to Uplatňovanie princípu energetickej efektívnosti do verejného obstarávania bolo kontrolou zistené, že MPRV SR s cieľom zvýšenia energetickej efektívnosti zabezpečilo vyradenie energeticky neefektívnych spotrebičov (variče, dvojplatiníčky, chladničky) a nahradilo ich spotrebičmi energeticky úspornejšími.

Podľa predloženého zoznamu nákupu elektrických spotrebičov ministerstvo na základe prieskumu trhu v roku 2012 zakúpilo elektrické spotrebiče v celkovej sume 19 150,07 eur s DPH, v roku 2013 v celkovej sume 30 563,71 eur s DPH a v roku 2014 v celkovej sume 7 328,65 eur s DPH. Z dokladov predložených ku kontrole vyplynulo, že na úrade ministerstva v rokoch 2012 – 2014 nakúpili spotrebiče energetickej triedy A a A+.

Kontrolou bolo zároveň zistené, že v rámci plnenia úlohy B.4. uznesenia vlády SR č. 350 z 09.07.2014 ministerstvo zaslalo 10.11.2014 MH SR elektronickou poštou informáciu o obnove budov v pôsobnosti rezortu. V informácii zodpovedný zamestnanec ministerstva okrem iného konštatoval nedostatky v oblasti energetickej efektívnosti, najmä identifikácie možností dosahovania úspor energie. Navrhol poskytnúť vzdelávanie v danej oblasti zamestnancom štátnej správy zodpovedným za prevádzku budov a zariadení, ako aj pracovníkom zodpovedným za verejné obstarávanie umožňujúce dosiahnuť úspory energie.

3 Plnenie programov a čiastkových cieľov zameraných na úspory energií a vynaložené investície na MPRV SR – Program rozvoja vidieka, Regionálny operačný program, Operačný program Bratislavský kraj a Operačné programy cezhraničnej spolupráce

3.1 Plnenie programov a čiastkových cieľov zameraných na úspory energií – Program rozvoja vidieka SR 2007 – 2013

PRV SR 2007 – 2013 bol schválený rozhodnutím EK č. K (2007) 6164 zo dňa 04.12.2007 a dopracovaný v zmysle šiestich modifikácií (od 07.05.2015 je v platnosti siedma verzia dokumentu PRV SR 2007 – 2013).

K 31.12.2014 predstavovala celková suma verejných prostriedkov na sedemročné obdobie po vykonaných modifikáciách tohto programu 2 597 053 717,00 eur, z toho z Európskeho poľnohospodárskeho fondu rozvoja vidieka (ďalej len „EPFRV“) čiastka 1 996 908 078,00 eur a zo ŠR čiastka 600 145 639,00 eur. Finančné prostriedky sú konečným prijímateľom vyplácané formou NFP.

PRV SR 2007 – 2013 je implementovaný v nasledovných piatich osiach:

- Os 1 – Zvýšenie konkurencieschopnosti poľnohospodárstva a lesného hospodárstva,
- Os 2 – Zlepšenie životného prostredia a krajiny,
- Os 3 – Kvalita života vo vidieckych oblastiach a diverzifikácia vidieckeho hospodárstva,

- Os 4 – LEADER,
- Os 5 – Technická pomoc.

Ku kontrole bol predložený zoznam projektov bioplynových staníc a ich platieb realizovaných v rámci Osi 3 – opatrenie č. 3.1 Diverzifikácia smerom k nepoľnohospodárskym činnostiam.

Z predložených dokladov vyplýva, že v rámci Osi 3 PRV SR 2007 – 2013 boli vyhlásené tri výzvy zamerané na podporu OZE:

- Výzva č. 2008/PRV/07 pre opatrenie 3.1 Diverzifikácia smerom k nepoľnohospodárskym činnostiam s výnimkou výstavby, rekonštrukcie a modernizácie výrobných objektov na využívanie OZE (bioplynové stanice) v termíne od 01.07.2008 do 31.08.2008.
- Výzva č. 2008/PRV/08 pre opatrenie 3.1 Diverzifikácia smerom k nepoľnohospodárskym činnostiam – výstavba, rekonštrukcia a modernizácia výrobných objektov na využívanie OZE – modelové bioplynové stanice v termíne od 01.07.2008 do 31.08.2008.
- Výzva č. 2010/PRV/16 na opatrenie 3.1 Diverzifikácia smerom k nepoľnohospodárskym činnostiam – výstavba, rekonštrukcia a modernizácia výrobných objektov na využívanie OZE (bioplynové stanice) v termíne od 06.04.2010 do 23.04.2010.

V súlade s ročnými limitmi uvedenými v Prílohe ROZHODNUTIA KOMISIE zo dňa 04.12.2007 o schválení PRV SR 2007 – 2013 CCI 2007 SK 06 RPO 001 bol pre toto opatrenie stanovený limit 25 000 000,00 eur.

Z dokladov predložených ku kontrole vyplýva, že v rámci predmetných výziev celková suma verejných prostriedkov poskytnutých k 30.04.2015 na 19 projektov súvisiacich s výstavbou bioplynových staníc predstavovala 22 711 338,51 eur, z toho prostriedky EÚ 17 033 503,76 eur.

Podľa zákona č. 543/2007 Z. z. o pôsobnosti orgánov štátnej správy pri poskytovaní podpory v pôdohospodárstve a rozvoji vidieka v znení neskorších predpisov, Pôdohospodárska platobná agentúra (ďalej len „PPA“) ako akreditovaný orgán štátnej správy zabezpečuje administratívnu činnosť pri poskytovaní podpory okrem iného aj pre rozvoj vidieka.

Z uvedených dôvodov je inou kontrolnou skupinou NKÚ SR vykonávaná na PPA samostatná kontrola poskytnutých a čerpaných finančných prostriedkov na výstavbu, rekonštrukciu a modernizáciu výrobných objektov na využívanie OZE.

Kontrolou bolo ďalej zistené, že v rámci jednotlivých opatrení PRV SR 2007 – 2013 ukazovateľ energetickej efektívnosti z pohľadu sledovania dosiahnutých úspor nebol nastavený.

Z písomného vyjadrenia zodpovedného zamestnanca ministerstva vyplýva, že „monitoring pre PRV SR 2007 – 2013“ bol nastavený podľa Spoločného rámca pre monitorovanie a hodnotenie programov ako aj dodatočných požiadaviek Riadiaceho orgánu. Energetická efektívnosť tam nebola zahrnutá, nakoľko bioplynové stanice sú súčasťou opatrenia 3.1, kde cieľom opatrenia je diverzifikovať a nie sledovať energetickú efektívnosť. Požiadavka na sledovanie energetickej efektívnosti nebola podaná ani zo strany EK.

Z dokladov predložených ku kontrole bolo zistené, že monitorovacie ukazovatele pre opatrenie 3.1 boli nastavené nasledovne:

- Výstup:
 - Počet prijímateľov podpory a celkový objem investícií v eur.
- Výsledok:
 - Zvýšenie nepoľnohospodárskej pridanej hodnoty v podporených podnikoch v eur.
 - Hrubý počet vytvorených pracovných miest.

- Dosah:
 - Prírastok čistej pridanej hodnoty vyjadrenej v parite kúpnej sily (t. j. ekonomický rast).
 - Čistý prírastok ekvivalentu pracovného miesta (t. j. tvorba zamestnanosti).

Z predloženého vyjadrenia tiež vyplýva, že MPRV SR nevykazuje voči rezortu Ministerstva životného prostredia SR (ďalej len „MŽP SR“) a rezortu MH SR žiadne spracovanie biomasy. Ak MŽP SR alebo MH SR požiada PPA cez Riadiaci orgán o údaje ohľadom projektov bioplynových staníc, tak PPA poskytuje dostupné údaje – zoznam projektov.

Podľa ministerstva, udržateľnosť v rámci PRV SR 2007 – 2013 kontroluje ex post odbor vnútornej kontroly PPA, ktorými overuje minimálne 1 % výdavkov z EPFRV, vynaložených na investičné operácie spĺňajúce podmienky v zmysle článku 29 nariadenia EK (EÚ) č. 65/2011, ktorým sa stanovujú podrobné pravidlá uplatňovania nariadenia Rady (ES) č. 1698/2005, s cieľom overiť súlad so záväzkami podľa článku 72 ods. 1 nariadenia (ES) č. 1698/2005 alebo záväzkami uvedenými v programe rozvoja vidieka. Tieto kontroly sa vykonávajú do 12 mesiacov od ukončenia príslušného roka EPFRV. Kontroly ex post sú založené na analýzach rizík a finančných vplyvov rozličných operácií, skupín operácií alebo opatrení.

V tejto súvislosti bolo ku kontrole predložené písomné vyjadrenie zodpovedného zamestnanca ministerstva zo dňa 08.07.2015, ktorým žiada PPA, aby bola z jej strany zabezpečená pri každom projekte kontrola udržateľnosti projektu. PPA bola zároveň požiadaná o výkon kontroly s retroaktivitou na projekty, ktoré ešte neboli ukončené z PRV SR 2007 – 2013 a všetky nové projekty PRV SR 2014 – 2020. Ministerstvo svoju požiadavku odôvodnilo kontrolami NKÚ SR a auditmi Európskeho dvora auditorov, vykonávanými na MPRV SR.

V rámci PRV SR 2014 – 2020 bude kontrolu udržateľnosti projektov vykonávať odbor monitoringu PPA podľa Vykonávacieho nariadenia EK (EÚ) č. 809/2014.

3.2 Stav prípravy a realizácie opatrení zameraných na úspory energií – Program rozvoja vidieka SR 2014 – 2020

Program rozvoja vidieka SR na programové obdobie 2014 – 2020 sa vzťahuje na celé územie SR a EK bol schválený 13.02.2015.

Základným strategickým rámcom PRV SR 2014 – 2020 je Stratégia Európa 2020 a návrh Partnerskej dohody SR 2014 – 2020, ktorá zahŕňa priority SR v oblasti politiky súdržnosti, rozvoja vidieka a rybného hospodárstva smerom k EK.

PRV SR 2014 – 2020 bol koncipovaný na princípe partnerstva a na princípe udržateľného rozvoja, čo sa prejavilo aj vo výbere prioritných cieľov, oblastí a opatrení.

Zároveň určuje stratégiu rozvoja vidieka prostredníctvom súboru opatrení zabezpečujúcich splnenie šiestich definovaných prioritných oblastí pre politiku rozvoja vidieka. Sú to ciele podpory v rámci Spoločnej poľnohospodárskej politiky a priority EÚ pre rozvoj vidieka.

Boli určené nasledovné ciele:

- podporovať konkurencieschopnosť poľnohospodárstva,
- zabezpečovať udržateľné hospodárenie s prírodnými zdrojmi a opatrenia v oblasti klímy,
- dosiahnuť vyvážený územný rozvoj vidieckych hospodárstiev a komunít vrátane vytvárania a udržiavania pracovných miest.

Celková suma alokovaných verejných prostriedkov na všetky investície z PRV SR 2014 – 2020 predstavuje 2 079 595 129,00 eur.

Prehľad schválených opatrení, ktoré súvisia s problematikou energetickej efektívnosti:

Opatrenie 1 – Prenos znalostí a informačné akcie – finančná alokácia verejných výdavkov k 23.01.2015 predstavuje 14 330 000,00 eur. Vzdelávacie aktivity prispejú k rozširovaniu odborných znalostí v oblasti energetickej efektívnosti:

- v pôdohospodárstve s dôrazom na efektívne tepelné hospodárstvo s udržateľným využitím OZE, ktoré je podnik schopný vyprodukovať a využitia minimalizačných technológií pri osevných postupoch. Vyplýva to zo záväzku SR do roku 2020 dosiahnuť 20 % podiel OZE na hrubej konečnej spotrebe energie. Jednou z ciest ako dosiahnuť stanovený cieľ v rámci priority 5 bude v rámci prenosu vedomostí a informačných akcií informovať o zariadeniach produkujúcich čisté formy energie, ktoré využívajú biomasu, ktorú má podnik k dispozícii predovšetkým z vlastnej výrobnéj činnosti.
- v lesníctve a vo vidieckych oblastiach o využívaní OZE.

Opatrenie 4 – Investície do hmotného majetku – v rámci tohto opatrenia sa jedná o nasledovné podopatrenia:

- 4.1 – Podpora investícií do poľnohospodárskych podnikov – zahŕňa investície do hmotného majetku, ktoré zvyšujú celkovú výkonnosť a udržateľnosť poľnohospodárskeho podniku, ako aj činnosti týkajúce sa spracovania alebo využívania OZE s výnimkou veternej, vodnej a solárnej energie a činnosti týkajúce sa výroby biomasy a zakladania porastov rýchlorastúcich drevín. Zároveň zahŕňa investície do výroby, spracovania a využívania OZE, pričom všetku energiu spotrebuje podnik na vlastnú činnosť. Finančná alokácia verejných výdavkov k 23.01.2015 predstavuje 227 752 740,00 eur.
- 4.2 – Podpora pre investície na spracovanie/uvádzanie na trh a/alebo vývoj poľnohospodárskych výrobkov – zahŕňa investície do hmotného majetku, ktoré sa týkajú spracovania, skladovania, uvádzania na trh a/alebo vývoja poľnohospodárskych a potravinárskych výrobkov, na ktoré sa vzťahuje príloha I ZFEÚ alebo výroby, spracovania, skladovania, uvádzania na trh a/alebo vývoja potravinárskych výrobkov, pričom výstupom výrobného procesu môže byť aj výrobok, na ktorý sa príloha I ZFEÚ nevzťahuje a na investície, ktoré zároveň prispievajú k úsporám energie. Finančná alokácia verejných výdavkov k 23.01.2015 predstavuje 200 000 000,00 eur.

Opatrenie 6 – Rozvoj poľnohospodárskych podnikov a podnikateľskej činnosti – finančná alokácia verejných výdavkov k 23.01.2015 predstavuje 190 860 000,00 eur. Jednou z identifikovaných potrieb, ktoré vyplynuli zo SWOT analýzy PRV SR 2014 – 2020 je potreba č. 10 „Zvýšiť energetickú efektívnosť a zvýšenie podielu využívania OZE“. Záväzok SR prispieť k zníženiu spotreby energie vyplýva z Partnerskej dohody SR 2014 – 2020. K napĺňaniu uvedeného záväzku prispieva aj nasledovné podopatrenie:

- 6.4 – Podpora investícií do vytvárania a rozvoja nepoľnohospodárskych činností – investície na budovanie zariadení na energetické využívanie solárnej energie, veternej energie, vodnej energie a biomasy. Podopatrenie 6.4 reaguje aj na potrebu zvýšenia energetickej efektívnosti a zvýšenia podielu využívania OZE, čo prispeje k napĺňaniu fokusovej oblasti 5C. Finančná alokácia verejných výdavkov k 23.01.2015 predstavuje čiastku 85 910 000,00 eur.

Opatrenie 7 – Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach – finančná alokácia verejných výdavkov k 23.01.2015 predstavuje 119 500 000,00 eur. V rámci tohto opatrenia podopatrenie:

- 7.4 – Podpora na investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania miestnych základných služieb pre vidiecke obyvateľstvo vrátane voľného času a kultúry a súvisiacej

infraštruktúry je jednou z oprávnených činností aj podpora investícií do využívania OZE vrátane investícií spojených s úsporou energie. Tieto náklady sú oprávnené len ako súčasť investícií do miestnych služieb. Nejde však o aktivitu, ktorá by súvisela s významným zvýšením energetickej efektívnosti – úspor energií, nakoľko je to len jedna z oprávnených činností v rámci podopatrenia.

Opatrenie 8 – Investície do rozvoja lesných oblastí a zlepšenia životaschopnosti lesov – finančná alokácia verejných výdavkov k 23.01.2015 predstavuje 137 300 000,00 eur. Pokiaľ ide o fokusovú oblasť 5C „Uľahčenie dodávok a využívania OZE, vedľajších produktov, odpadov, zvyškov a iných nepotravinových surovín na účely bioekonomiky“ k jej napĺňaniu nepriamo prispieva podopatrienie:

- 8.6 – Podpora investícií do lesníckych technológií a spracovania, do mobilizácie lesníckych výrobkov a ich uvádzania na trh a to podporou investícií do spracovania lesných produktov, ktoré takýmto spôsobom získavajú pridanú hodnotu a tiež ich uvádzaním na trh a podporou lepších postupov obhospodarovania lesov, čo prispeje k zvýšeniu energetickej efektívnosti a úsporám energie. Finančná alokácia verejných výdavkov k 23.01.2015 predstavuje čiastku 30 800 000,00 eur.

Opatrenie 16 – Spolupráca – má primárne prispieť k riešeniu a napĺňaniu identifikovanej potreby vyplývajúcej zo SWOT analýzy, ktorá bude prioritne riešená v rámci fokusovej oblasti 5C „Uľahčenie dodávok a využívania OZE, vedľajších produktov, odpadov, zvyškov a iných nepotravinových surovín na účely bioekonomiky“. Finančná alokácia verejných výdavkov k 23.01.2015 predstavuje celkom 48 500 000,00 eur.

Z predložených dokladov vyplýva, že ku dňu ukončenia výkonu kontroly v rámci PRV SR 2014 – 2020 boli realizované nasledovné dve výzvy zamerané na podporu OZE:

- Výzva č. 6/PRV/2015 pre opatrenie 4 – Investície do hmotného majetku – časť A) Investície do hmotného majetku prispievajúce k zlepšeniu konkurencieschopnosti, využívania vody a OZE v poľnohospodárstve, podopatrienie 4.1 – Podpora na investície do poľnohospodárskych podnikov.
Dátum vyhlásenia výzvy: 12.06.2015 a dátum uzavretia výzvy: 30.10.2015. Indikatívna výška finančných prostriedkov určených na vyčerpanie vo výzve je spolu 1 500 000,00 eur.
- Výzva č. 7/PRV/2015 pre opatrenie 6 – Rozvoj poľnohospodárskych podnikov a podnikateľskej činnosti, podopatrienie 6.4 – Podpora na investície do vytvárania a rozvoja nepoľnohospodárskych činností.
Dátum vyhlásenia výzvy: 19.06.2015 a dátum uzavretia výzvy: 21.09.2015. Indikatívna výška finančných prostriedkov určených na vyčerpanie vo výzve je spolu 15 000 000,00 eur.

Kontrolou bolo ďalej zistené, že v PRV SR 2014 – 2020 nie je stanovený špecifický ukazovateľ pre bioplynové stanice. V rámci fokusovej oblasti 5C sa podporené investície do bioplynových staníc zaznamenávajú vo výstupových ukazovateľoch „M04 – Investície do hmotného majetku (článok 17) > Celkové investície (v eur) (verejné + súkromné)“ a „M06 – Rozvoj poľnohospodárskych podnikov a podnikateľskej činnosti (článok 19) > Celkové investície (v eur) (verejné + súkromné)“ a v cieľovom ukazovateli „T16 – celkové investície do výroby OZE (v ha) (oblasť zamerania 5C)“.

Podľa ministerstva, v zmysle vykonávajúceho nariadenia EÚ č. 808/2014, bude ešte pre fokusovú oblasť 5C kvantifikovaný doplnkový ukazovateľ výsledku „R15 – Energia z obnoviteľných zdrojov vyrábaná v rámci podporovaných projektov (oblasť zamerania 5C)“. Pre všetky podporené bioplynové stanice bude potrebné sledovať vyprodukovanú energiu vo

wattoch a potom bude potrebné ich prepočítať na T.O.E (tonnes oil equivalents). Po ukončení a spustení každej bioplynovej stanice je potrebné žiadať tieto údaje od prijímateľa (použitá technológia, kapacita, vytvorená energia).

V súvislosti s dôležitosťou spracovania biomasy v SR a zvýšenia využitia OZE bolo ku kontrole predložené vyjadrenie zodpovedného zamestnanca ministerstva, z ktorého vyplýva, že na základe oficiálnych pripomienok od EK bola možnosť podpory využívania drevnej biomasy ako zdroja energie v rámci PRV SR 2014 – 2020 odstránená.

Dôvodom bola skutočnosť, že z hľadiska energetickej účinnosti je v zmysle čl. 13 Nariadenia EÚ č. 807/2014 potrebné vyžadovať súlad s minimálnymi normami energetickej účinnosti pre podporované investície do infraštruktúr OZE, ktoré spotrebúvajú alebo vyrábajú energiu, ak na vnútroštátnej úrovni takéto normy existujú. V SR zariadenia na výrobu elektrickej energie a tepla, ich budovanie a prevádzka musia byť v súlade s legislatívou SR v oblasti energetickej účinnosti.

EK argumentovala tým, že spracovaním, napr. lesnej biomasy by sa narušili lesné ekosystémy v lesoch a preto požiadali o odstránenie tejto činnosti z PRV SR 2014 – 2020. Podľa ministerstva sa jednalo len o štiepkovače, ktoré by vyzbierali nevyužitú biomasu v lesoch, ktorá tam momentálne ostáva nevyužitá, hnije a je živnou pôdou pre rôznych škodcov.

Aj v ostatných opatreniach ministerstvo trvalo na ponechaní daných činností a operácií súvisiacich so spracovaním biomasy v PRV SR 2014 – 2020, avšak DG ENVIRO opätovne trvalo na tom, že k tomu, aby MPRV SR mohlo podporovať opatrenia podporujúce spracovanie biomasy, musí byť najprv vypracovaná mapa využitia biomasy na Slovensku, ktorá musí byť predložená na posúdenie aj na DG ENVIRO.

Podľa ministerstva prichádza k časovým stratám a k neschopnosti čerpať spomínané finančné prostriedky na opatrenia zamerané na spracovanie biomasy, čím sa opäť spomaľuje podpora spracovania biomasy, ako aj dosahovania míľnikov stanovených v Partnerskej dohode. Vypracovanie mapy využiteľného potenciálu biomasy bude v gescii MŽP SR v spolupráci s MPRV SR a inými ústrednými orgánmi štátnej správy.

Z predložených dokladov ku kontrole vyplýva, že 22.06.2015 sa uskutočnilo na MŽP SR pracovné stretnutie k vypracovaniu kritérií udržateľného využívania biomasy. Po vzájomnej dohode medzi MPRV SR a MŽP SR bolo pripravené zadanie úlohy – Kritériá udržateľného využívania biomasy v regiónoch Slovenska pre potreby operačných programov SR financovaných z európskych štrukturálnych a investičných fondov v programovom období 2014 – 2020 (PRV SR 2014 – 2020 a Operačný program Kvalita životného prostredia). MPRV SR nominovalo na riešenie predmetnej úlohy 12 expertov. Ukončenie úlohy je plánované do 31.12.2015.

3.3 Plnenie programov a čiastkových cieľov zameraných na úspory energie – Regionálny operačný program 2007 – 2013

Regionálny operačný program 2007 – 2013 bol EK schválený 24.09.2007 a bol, vrátane ostatných operačných programov, koncipovaný v nadväznosti na európske ciele a politiky ohľadom znižovania energetickej efektívnosti, t. j. ciele Lisabonskej stratégie a Stratégie Európa 2020 (posudzovanie a výber projektov s ohľadom na plnenie kritérií energetickej efektívnosti, monitorovanie ukazovateľov energetickej efektívnosti a pod.).

ROP je financovaný z ERDF. Jeho hlavným cieľom je zvýšiť dostupnosť a kvalitu občianskej infraštruktúry a vybavenosti v regiónoch v cieli Konvergencia (regióny – Západné Slovensko (Nitriansky, Trenčiansky a Trnavský kraj), Stredné Slovensko (Banskobystrický a Žilinský kraj) a Východné Slovensko (Košický a Prešovský kraj)).

V rámci ROP sú zaradené najvýznamnejšie politické opatrenia pre plnenie cieľa Čl. 7 Smernice EP a Rady 2012/27/EÚ za rok 2014. Jedná sa o nelegislatívne aktívne opatrenia súvisiace so zlepšovaním tepelno-technických vlastností verejných budov – školy a školské zariadenia, zariadenia sociálnych služieb, kultúrne zariadenia a iné.

Oprávnenými žiadateľmi o NFP sú miestne samosprávy, samosprávne kraje, zriaďovatelia predškolských zariadení, základných a stredných škôl, zariadení sociálnych služieb atď.

V súvislosti so sledovaním energetickej efektívnosti bolo kontrolou zistené, že v rámci ROP boli stanovené nasledovné ukazovatele/merná jednotka:

- Počet projektov zameraných na OZE – počet,
- Zvýšený inštalovaný výkon zariadení využívajúcich OZE – MW,
- Zateplená plocha – m²,
- Úspora energie – GJ/rok,
- Priemerné zníženie energetickej náročnosti budov využívaných podporenými zariadeniami – %.

Z predloženého písomného vyjadrenia zodpovedného zamestnanca ministerstva vyplýva, že ukazovatele týkajúce sa energetických úspor sa aplikujú vo väčšine prioritných osí ROP, ktorý z hľadiska znižovania energetickej náročnosti stavebných objektov (cieľ 3 Stratégie Európa 2020) patrí v rámci SR k prínosným operačným programom. Prínos projektov k energetickej efektívnosti v zmysle stanovených merateľných ukazovateľov je sledovaný už pri hodnotení žiadostí o NFP. Zároveň žiadatelia o NFP musia v rámci relevantných výziev predkladať ako prílohu žiadosti o NFP aj Odborný výpočet predpokladaných energetických úspor vypracovaný v súlade so zákonom č. 555/2005 Z. z. o energetickej hospodárnosti budov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a doklad o výške energetickej úspory vyjadrený v znížení potreby tepla na vykurovanie budovy. Uvedený výpočet je predmetom hodnotenia žiadosti o NFP.

V prípade, že projekt deklaroval prínos k energetickej efektívnosti v rámci stanovených ukazovateľov a povinných príloh, uvedené merateľné ukazovatele sa stali súčasťou zmluvy o NFP a boli povinne monitorované v rámci pravidelných monitorovacích správ. Následne Riadiaci orgán pre ROP údaje zbiera a vyhodnocuje vo výročných monitorovacích správach ROP a o napĺňaní ukazovateľov energetickej efektívnosti informuje MH SR v ročných intervaloch. Hodnoty ukazovateľov vykazované na základe monitorovacích správ sú z ukončených projektov.

Skutočnosti zistené v súvislosti s koordináciou zabezpečenia úloh a plnenia povinností v oblasti úspor energií, najmä v súvislosti s nahlasovaním údajov za úrad ministerstva a s koordináciou predmetnej agendy za organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti ministerstva, sú obsiahnuté v časti 1 a 2 tohto Protokolu.

Z dokladov predložených ku kontrole vyplýva, že v rámci ROP boli v súvislosti s riešením energetickej efektívnosti – úspor energií realizované nasledovné opatrenia:

Iniciatíva JESSICA

Iniciatíva JESSICA podporuje infraštruktúru bývania zo štrukturálnych fondov EÚ. Jej cieľom je zlepšenie energetickej efektívnosti existujúcich bytových domov prostredníctvom zvýhodnených úverových produktov v rámci ŠFRB financovaných zo zdrojov ROP a OPBK.

Riadiaci orgán pre ROP vyhlásil dňa 27.03.2013 s platnosťou do 27.05.2013 písomné vyzvanie na predloženie žiadosti o NFP v rámci implementácie Iniciatívy JESSICA

pre oprávneného žiadateľa ŠFRB, ktorý plní úlohy osobitného finančného bloku a prerozdeľuje alokované prostriedky z operačných programov.

Celková alokácia za ROP na Iniciatívu JESSICA bola 8 000 000,00 eur (6 800 000,00 eur z ERDF a 1 200 000,00 zo zdrojov ŠR), ktorú Riadiaci orgán 05.06.2013 previedol na ŠFRB.

ŠFRB prostredníctvom svojho webového sídla vyhlásil 28.05.2013 výzvu na predkladanie žiadostí o úver v rámci Iniciatívy JESSICA.

Na základe výzvy prebiehala na ŠFRB evidencia projektov/žiadostí o úver a ich schvaľovanie a podpisovanie zmlúv o úver štatutárom ŠFRB.

Verejné prostriedky, ktoré boli alokované v rámci Iniciatívy JESSICA, boli v čase výkonu kontroly kontrahované na 100 %. Celkový počet schválených žiadostí o úver na komplexnú obnovu bytových domov je 74.

Z Výročnej správy ROP za rok 2014 vyplýva, že k 31.12.2014 bola v rámci podporených zariadení občianskej infraštruktúry dosiahnutá úspora energie takmer 1 mil. GJ/rok (4 mil. m² zateplenej plochy, priemerné zníženie energetickej náročnosti budov využívaných podporenými zariadeniami občianskej infraštruktúry o takmer 52,0 %, zvýšený inštalovaný výkon zariadení využívajúcich OZE na úrovni takmer 6 MW).

Údaje o celkovej spotrebe energie a dosiahnutej úspore poskytujú koneční prijímatelia v rámci monitorovacích správ a vyhodnocujú ich príslušní projektoví manažéri a Riadiaci orgán pre ROP. Následne sú vyhodnocované a analyzované pri tvorbe Výročnej správy ROP programovými manažérmi a manažérmi hodnotenia. MPRV SR v zmysle ad hoc požiadaviek poskytuje informácie o energetickej efektívnosti MH SR, ktoré zbiera údaje k energetickej efektívnosti kumulatívne za všetky relevantné operačné programy.

Kontrolou bolo ďalej zistené, že MPRV SR a ŠFRB sa v nadväznosti na platnú Zmluvu o financovaní dohodli na pokračovaní implementácie Iniciatívy JESSICA v druhej fáze a uzavretí Dodatkov č. 2 a č. 3.

Cieľ investičnej stratégie JESSICA II, nadväzne na nový zákon o ŠFRB, ktorý nadobudol účinnosť od 01.01.2014, bol aktualizovaný s dôrazom na komplexnú obnovu bytových domov zahrňujúcu aj aktivity vedúce k zvyšovaniu energetickej efektívnosti.

Alokácia pre Iniciatívu JESSICA II z prostriedkov ROP bola stanovená v maximálnej výške 90 640 000,00 eur (z toho ERDF 77 044 000,00 eur) a 12 900 000,00 eur z prostriedkov OPBK (z toho 10 965 000,00 eur z ERDF).

K 30.06.2015 v rámci Iniciatívy JESSICA II Riadiaci orgán eviduje 120 schválených zmlúv v celkovej sume 27 110 460,00 eur. Do času ukončenia výkonu kontroly v rámci Iniciatívy JESSICA II nebol fyzicky ukončený žiadny projekt.

Ostatné opatrenia, ktoré prispievajú k cieľu znížovanie energetickej efektívnosti

Ku kontrole bol predložený nasledovný prehľad výziev a opatrení, v rámci ktorých sú oprávnené aktivity zamerané na rekonštrukciu a modernizáciu budov:

- Infraštruktúra vzdelávania ROP – opatrenie 1.1 (štyri výzvy),
- Infraštruktúra nekomerčných záchranných služieb ROP – opatrenie 4.2 (päť výziev),
- Podpora komunitných centier zameraných na posilňovanie sociálnej inklúzie ROP – opatrenie 2.1b (štyri výzvy),
- Budovanie nových zariadení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately ROP – opatrenie 2.1c (dve výzvy) a opatrenie 2.1a (tri výzvy),
- Posilnenie kultúrneho potenciálu regiónov ROP – opatrenie 3.1b (päť výziev) a opatrenie 7.1 (šesť výziev),
- Iniciatíva JESSICA (dve písomné vyzvania).

V rámci ostatných opatrení sú sledované rovnaké ukazovatele energetickej efektívnosti, ktoré sa sledujú aj v ROP a boli už uvedené v Protokole.

Z dokladov predložených ku kontrole ďalej vyplýva, že k 30.04.2015 v rámci uvedených výziev:

- celkový počet zazmluvnených projektov predstavoval 1 310, z čoho počet ukončených projektov predstavoval 1 055,
- celkové oprávnené výdavky zazmluvnených projektov predstavovali 1 090 517 805,45 eur,
- celkové oprávnené výdavky ukončených projektov predstavovali 859 411 269,35 eur.

Podľa písomného vyjadrenia zodpovedného zamestnanca ministerstva hlavným cieľom uvedených opatrení a výziev nebola podpora energetickej efektívnosti, preto nie je možné finančne vyčíslieť výšku prostriedkov, ktoré mali priamy vplyv na úspory energie.

3.4 Plnenie programov a čiastkových cieľov zameraných na úspory energie – Operačný program Bratislavský kraj 2007 – 2013

Hlavným cieľom OPBK, ktorý bol EK schválený 03.12.2007, je regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť. Zameraný je tiež na posilnenie regiónu rozvojom vedomostnej ekonomiky a budovaním regiónu atraktívneho pre život. Oprávnenými žiadateľmi sú hlavné mesto SR, mestské časti, obce kraja, malé a stredné podniky.

Kontrolou bolo zistené, že prostredníctvom OPBK boli riešené nasledovné opatrenia/projekty, ktoré prispievajú k zvýšeniu energetickej efektívnosti:

Opatrenie 1.1 – Regenerácia sídiel Iniciatíva JESSICA

Riadiaci orgán pre OPBK vyhlásil dňa 27.03.2013 s platnosťou do 27.05.2013 písomné vyzvanie na predloženie žiadosti o NFP v rámci implementácie Iniciatívy JESSICA pre oprávneného žiadateľa ŠFRB.

Alokácia za OPBK na Iniciatívu JESSICA bola stanovená vo výške 3 529 412,00 eur. Dňa 05.06.2013 Riadiaci orgán pre OPBK jednou žiadosťou o platbu previedol celkové alokované prostriedky vo výške 3 000 000,00 eur (zdroj ERDF) a 529 412,00 eur (zdroj ŠR) na ŠFRB.

ŠFRB vyhlásil 28.05.2013 prostredníctvom svojho webového sídla výzvu na predkladanie žiadostí o úver v rámci Iniciatívy JESSICA.

Z dokladov predložených ku kontrole vyplýva, že k 31.12.2014 bolo uzavretých 17 zmlúv o poskytnutí úveru v celkovej výške 3 515 771,39 eur, čo predstavovalo 99,61 % z celkovej alokovanej sumy za OPBK vyčlenenej pre Iniciatívu JESSICA. Účel poskytnutého úveru bol vo všetkých prípadoch zameraný na obnovu bytového domu.

Výsledky o ročných úsporách energie za rok 2014 v porovnaní s plánovanými hodnotami po zateplení a údaje o znížení energetickej náročnosti budov využívaných podporeným zariadením v roku 2014 sú podľa jednotlivých krajov SR uvedené vo Výročnej správe o implementácii Iniciatívy JESSICA.

Skutočnosti zistené o realizácii Iniciatívy JESSICA II sú uvedené v časti 3.3 tohto Protokolu.

Z dokladov predložených ku kontrole vyplýva, že medzi povinné informácie (danú povinnosť majú koneční prijímatelia uvedenú aj v zmluve o úvere), ktoré musí ŠFRB zbierať od žiadateľov o úver patria:

- údaje (merateľné ukazovatele) o znížení energetickej náročnosti budov (kWh/m²),
- údaje o znížení energetickej náročnosti budov (%),

- údaje o zateplenej ploche (m²),
- údaje o ročných úsporách energie realizovaním projektu (GJ/rok).

Zároveň bolo kontrolou zistené, že na základe Zmluvy o spolupráci uzatvorenej medzi ŠFRB a SIEA zo dňa 27.08.2013 a jej Dodatku č. 1 zo dňa 08.07.2015 zber, monitorovanie a spracovanie údajov potrebných pre vyhodnotenie energetickej hospodárnosti budov pre ŠFRB zabezpečuje SIEA, ktorá je zodpovedná za zabezpečenie prevádzky monitorovacieho systému efektívnosti pri používaní energie.

Integrované stratégie rozvoja mestských oblastí (ďalej len „ISRMO“)

Projekty realizované v rámci ISRMO deklarujú vo svojich žiadostiach o NFP prostredníctvom ukazovateľa „Zníženie energetickej náročnosti budov“ nasledovnú hodnotu:

- plánovaná úspora energie 5 059 196,36 kWh (18,21 TJ).

Požadovanú hodnotu napĺňa 13 projektov v celkovej zazmluvnenej sume 6 219 595,25 eur (zdroj ERDF) a 731 717,10 eur (zdroj ŠR).

K 31.12.2014 bolo vykázané čerpanie verejných prostriedkov 528 289,17 eur (zdroj ERDF) a 62 151,70 eur (zdroj ŠR).

Opatrenie 2.1 – Inovácie a technologické transfery (iné opatrenie nesúvisiace s ISRMO)

Projekty realizované v rámci toho opatrenia deklarujú vo svojich žiadostiach o NFP prostredníctvom ukazovateľa energetickej efektívnosti „Ročné úspory energie“ (patria medzi povinne sledované údaje) nasledovnú hodnotu:

- dosiahnutá ročná úspora energie za rok 2012 – 10 476,61 GJ/rok. Podporených bolo 45 projektov. Zazmluvnená výška finančných prostriedkov predstavuje 6 179 650,20 eur (zdroj ERDF) a 1 090 606,51 eur (zdroj ŠR). K 31.12.2014 bolo čerpanie vykázané v celkovej sume 6 168 226,38 eur (zdroj ERDF) a 1 088 590,70 eur (zdroj ŠR),
- dosiahnutá ročná úspora energie za rok 2013 – 4 701,72 GJ/rok. Podporených bolo 32 projektov. Zazmluvnená výška finančných prostriedkov predstavuje 4 506 218,80 eur (zdroj ERDF) a 795 384,01 eur (zdroj ŠR). K 31.12.2014 bolo čerpanie vykázané v celkovej sume 4 466 989,11 eur (zdroj ERDF) a 788 461,02 eur (zdroj ŠR),
- dosiahnutá ročná úspora energie za rok 2014 – 588,01 GJ/rok. Podporené boli tri projekty. Zazmluvnená výška finančných prostriedkov predstavuje 377 932,26 eur (zdroj ERDF) a 66 694,99 eur (zdroj ŠR). K 31.12.2014 bolo čerpanie vykázané v celkovej sume 371 972,00 eur (zdroj ERDF) a 65 642,25 eur (zdroj ŠR).

3.5 Plnenie programov a čiastkových cieľov zameraných na úspory energie – Operačné programy cezhraničnej spolupráce 2007 – 2013

Cieľom programov cezhraničnej spolupráce je podpora harmonického a vyváženého rozvoja EÚ a má tiež pokrývať regióny nachádzajúce sa na hraniciach za účelom podpory spolupráce a výmeny skúseností medzi regiónmi.

Kontrolou bolo zistené, že v rámci programov cezhraničnej spolupráce v programovom období 2007 – 2013 bolo financované opatrenie na zníženie energetickej efektívnosti – úspor energií iba v Programe SK – AT. Jedná sa o Opatrenie 2.4 – Energetická efektívnosť a OZE, ochrana životného prostredia, manažment rizík.

V rámci tohto opatrenia je evidovaný počet žiadostí o NFP celkom 20, z toho počet zazmluvnených projektov predstavuje 14 (osem je aj ukončených).

K 15.05.2015 na 14 projektov bolo vykázané čerpanie finančných prostriedkov v celkovej sume 3 915 863,00 eur z ERDF (alokácia pre Opatrenie 2.4 – 7 179 496,00 eur).

Z vyjadrenia zodpovedného zamestnanca ministerstva vyplýva, že v danom opatrení síce bolo podporených 14 projektov, ale nie všetky riešia priamo problematiku energetickej efektívnosti. Zároveň uviedol, že MPRV SR nie je zodpovedné za monitorovanie jednotlivých opatrení Programu SK – AT. Celkovú zodpovednosť za riadenie, implementáciu aj monitorovanie programu nesie Riadiaci orgán, t. j. magistrát mesta Viedeň.

3.6 Stav prípravy a realizácie opatrení zameraných na úspory energií – Integrovaný regionálny operačný program 2014 – 2020

Integrovaný regionálny operačný program 2014 – 2020 bol EK schválený 18.12.2014.

Celková suma alokovaných verejných prostriedkov v rámci IROP predstavuje 2 122 000 000,00 eur z ERDF a 534 000 000,00 eur zo ŠR.

V rámci IROP budú podporované nasledovné prioritné osi:

- PO 1 – Bezpečná a ekologická doprava v regiónoch,
- PO 2 – Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám,
- PO 3 – Mobilizácia kreatívneho potenciálu v regiónoch,
- PO 4 – Zlepšenie kvality života v regiónoch s dôrazom na životné prostredie,
- PO 5 – Miestny rozvoj vedený komunitou,
- PO 6 – Technická pomoc.

Podľa ministerstva v IROP je niekoľko opatrení, ktoré priamo alebo nepriamo prispievajú k zvýšeniu energetickej efektívnosti a úsporám energií.

Súčasťou investičnej priority 4.1 – Podpora energetickej efektívnosti, inteligentného riadenia energie a využívania OZE vo verejných infraštruktúrach vrátane verejných budov a v sektore bývania a jej špecifického cieľa 4.1 – Zvýšenie energetickej efektívnosti bytových domov sú opatrenia zamerané na komplexnú obnovu existujúcich bytových domov umožnením ich systematickej (nie čiastočnej) obnovy nad rámec nákladovo-optimálnych požiadaviek uvedených v Smernici Európskeho parlamentu a Rady 2010/31/EÚ z 19.05.2010 o energetickej hospodárnosti budov.

Uvedené opatrenia priamo prispievajú k podpore tematického cieľa č. 4 – Podpora prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch.

Na investičnú prioritu 4.1 (špecifický cieľ 4.1) je alokovaná suma 101 426 772,00 eur pre menej rozvinuté regióny a 9 961 782,00 eur pre viac rozvinutý región.

V rámci tohto opatrenia boli stanovené nasledovné ukazovatele/merná jednotka zamerané na energetickú efektívnosť:

- Energetická hospodárnosť bytových domov – kWh/(m²/rok),
- Počet domácností zaradených do zlepšenej energetickej triedy – počet,
- Ročná spotreba primárnej energie v bytových domoch – kWh/rok,
- Konečná spotreba energie – kWh/rok,
- Odhadované ročné zníženie emisií skleníkových plynov – t ekvív. CO₂.

Do času ukončenia výkonu kontroly v rámci investičnej priority 4.1 IROP nebola vyhlásená výzva na predkladanie žiadostí o NFP.

Kontrolou bolo ďalej zistené, že v rámci ostatných prioritných osí IROP budú realizované opatrenia, ktoré síce primárne riešia opatrenia v iných sektoroch, ale čiastkové

aktivity sú zamerané aj na oblasť energetickej efektívnosti. Súčasťou opatrení vyššie uvedených investičných priorít je zvýšenie energetickej hospodárnosti budov. Realizácia opatrení zameraných na zvýšenie energetickej efektívnosti bytových domov je v súlade s Národným programom reforiem 2013, v rámci ktorého je stanovený aj národný indikatívny cieľ úspor energie pre rok 2020 vo formách konečnej energetickej spotreby a primárnej energetickej spotreby.

Podľa písomného vyjadrenia zodpovedného zamestnanca ministerstva v súčasnosti nie je možné odhadnúť, v akej sume budú podporené uvedené investičné priority a v rámci IROP je uvedená len celková alokácia a finančný plán na prioritné osi (prioritná os 2 – celková alokácia 915 129 280,00 eur a prioritná os 3 – celková alokácia 270 424 175,00 eur).

Pre uvedené investičné priority neboli do času ukončenia výkonu kontroly vyhlásené výzvy a povinné ukazovatele/merná jednotka boli stanovené nasledovne:

- Zníženie ročnej spotreby primárnej energie vo verejných budovách – kWh/rok,
- Odhadované ročné zníženie emisií skleníkových plynov – t ekvív. CO₂.

3.7 Stav prípravy a realizácie opatrení zameraných na úspory energií – Operačné programy cezhraničnej spolupráce 2014 – 2020

Kontrolou bolo zistené, že v programovom období 2014 – 2020 v operačných programoch cezhraničnej spolupráce (Slovensko – Maďarsko, Slovensko – Rakúsko, Slovensko – Česká republika a Poľsko – Slovenská republika) nebudú podporované opatrenia na zvýšenie energetickej efektívnosti.

Opatrenia na zvýšenie energetickej efektívnosti budú podporované iba v jednom operačnom programe cezhraničnej spolupráce a to v Operačnom programe ENI Cezhraničná spolupráca Maďarsko – Slovensko – Rumunsko – Ukrajina 2014 – 2020, kde súčasťou tematického cieľa 6 „Ochrana životného prostredia, zmiernenie a adaptácia na zmenu klímy“ je priorita 3 „Podpora energetickej efektívnosti a využívanie OZE“. V rámci tejto priority budú financované aktivity na zvýšenie energetickej efektívnosti budov, priemyselnej a poľnohospodárskej produkcie v pohraničných regiónoch a zvýšenie kompetencií pri využívaní OZE.

Bude sa jednať napríklad o podpory nasledovných typov aktivít:

- podpora opatrení zameraných na zvýšenie energetickej efektívnosti, šetrenie energií a recykláciu,
- vypracovanie spoločných nízkouhlíkových stratégií,
- výmena osvedčených postupov a odborných znalostí, študijné stáže, vzdelávanie v oblasti energetickej efektívnosti,
- posilnenie kompetencií a schopností v oblasti eko-inovácií a nízkouhlíkových riešení,
- harmonizácia stratégií pre miestnu produkciu OZE – biomasu, vodu a geotermálnu energiu.

Záver

Výsledky kontroly ukázali, že v rámci kapitoly MPRV SR medzi najvýznamnejšie politické opatrenia pre plnenie cieľa Čl. 7 Smernice EP a Rady 2012/27/EÚ za rok 2014 boli zahrnuté nelegislatívne aktívne opatrenia, ktoré prispievajú k plneniu cieľov úspor energie do roku 2020.

Za ROP sú to opatrenia súvisiace so zlepšovaním tepelno-technických vlastností verejných budov – školy a školské zariadenia, zariadenia sociálnych služieb, kultúrne

zariadenia a za OPBK opatrenia súvisiace so zlepšovaním tepelno-technických vlastností verejných budov.

Z Ročnej správy o pokroku za rok 2014 okrem iného vyplýva, že „Spotreba energie v sektore pôdohospodárstvo nevykazuje také výrazné výkyvy ako v iných sektoroch. Napriek tomu v strednodobom horizonte zaznamenal tento sektor zníženie spotreby energie o 20 % (2003 – 2013). V roku 2013 sektor zaznamenal medziročný pokles o 8,6 %.“.

Skutočnosti zistené v jednotlivých preverovaných oblastiach sú uvedené v príslušných častiach tohto Protokolu.

Na základe poznatkov, získaných kontrolou, NKÚ SR predložil ministerstvu odporúčanie na riešenie zistených nedostatkov.

Protokol o výsledku kontroly vypracovali dňa 06.08.2015

Ing. Jaroslav Áč,
vedúci kontrolnej skupiny

Ing. Marcela Ušáková,
členka kontrolnej skupiny

S obsahom protokolu o výsledku kontroly bol oboznámený dňa 07.08.2015

prof. Ing. Ľubomír Jahnátek, CSc.
minister